



TRIMITAS



„JUODAS VANAGAS 2023“:
IŠMOKTOS PAMOKOS
STIPRINA



9771392475004

1,99 €



ČIA UGDOMI LYDERIAI

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA



ŠTĪKMYBĖ
KOVOS DVASIA
INICIATYVUMAS
PROFESIONALUMAS



WWW.LKA.LT

+370 682 31072

LKA.ATRANKA@MIL.LT

f @karoakademija

@lietuvos_karo_akademija



lietuvos karo akademija



© „Trimitas“, 2023
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Autorių dėmesiui - medžiagų
kitam numeriui laukiame iki
einamojo mėnesio 10 dienos
imtinai!

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2023 m. Nr. 11 (1379)
Tiražas 1000 egz.

Išleidžiamas
paskutinę kiekvieno
mėnesio savaitę.

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 **HAKATONAS.** Pirmasis šaulių hakatonas sėkmingas
- 4 **HAKATONAS.** Kęstutis Ščevinskas: „Apie hakatoną - sprendimų reikia ieškoti drauge“ | VALDAS KILPYS
- 6 **PRATYBOS.** „Juodas vanagas 2023“ išmoktos pamokos stiprina | VALDAS KILPYS
- 8 **MOKYMAI.** Kai vieną šaulišką savaitgalį mokytojai tapo mokiniais... | EDITA VEŽBICKAITĖ
- 10 **KONFERENCIJA.** „Lietuvos šaulių sąjungos vaidmuo valstybės gynybos metu“: nuo istorijos iki galimų ateities scenarijų | VALDAS KILPYS
- 12 **VIENA IŠ MŪSŲ.** Parama Ukrainai - kodėl tai svarbu? | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 16 **GINKLAS.** Istoriniai šnipų ginklai. II dalis. Šautuvas-lazda | VALDAS KILPYS
- 18 **PLAKATAS.** Istoriniai šnipų ginklai ŠAUTUVAS-LAZDA
- 20 **IŠMOKTOS PAMOKOS.** S.T.O.P. - psichologija ir prevencija | GABRIELIUS E. KLIMENKA, EDUARDAS KLIMENKA
- 22 **NUOMONĖ.** Apie išdavystę ir išdavikus | VALDAS KILPYS
- 24 **INSTRUKTORIAI KALBA.** Jokūbas Kasperavičius: „Kiek pastangų įdėsite, tokį rezultatą ir pasieksite“ | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 26 **GINKLO BROLIAI.** Su kovos dvasia į priekį | LINA VAITIEKŪNAITĖ
- 28 **GINKLO BROLIAI.** Karo akademijos kariūnai prisiekė Lietuvai | LINA VAITIEKŪNAITĖ
- 30 **SAJA.** „Jaunųjų šaulių asamblėja 2023“ - šiandienai ir rytojui | GERTRŪDA ŠITKAUSKAITĖ
- 32 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Reikėjo berniukams padangės žydros | JUSTINA NENORTAITĖ

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Batžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

Redakcijos kolegija:
Žilvinas Neliubšys (CV narys)
Aurimas Navikas (CV narys)
Augustas Žukauskas (CV narys)
Aušra Garnienė (LŠS Komunikacijos skyriaus vedėja)
Gabriėlius E. Klimenka (šaulys)
Gertrūda Šitkauskaitė (neformaliojo švietimo mokytoja)
Irena Šalaviejiėnė (išėivijos šaulė)

Viršelio nuotrauka: Valdas Kilpys

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

Kasdienes naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite
oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių
nuomone. Rankraščiai negražinami ir nereцензуojami.
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę.

Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas



Projektą „Visuomenė karo akivaizdoje: paradigmos kaita“
(straipsniai: „Parama Ukrainai – kodėl tai svarbu?“, „Apie
išdavystę ir išdavikus“) remia Spaudos, radijo ir televizijos
rėmimo fondas.

2023 m. skirta 4 000 eurų.



1

PIRMASIS ŠAULIŲ HAKATONAS SĖKMINGAS

„Trimito“ informacija
 NUOTRAUKOS: Vilmantas Raupelis

1

1. Norint sukurti sėkmingą produktą, reikia įdėti daug kruopštaus darbo. Lizdeikos kuopos šaulys dirba prie ekspertų įvertinimo sulaukusio projekto.

2. Kibernetinio saugumo įgūdžius stiprinantis CTF žaidimas reikalauja didelės koncentracijos ir atkaklumo.

KAS TAS HAKATONAS?

Kai LŠS štabe pradėjo sklisti kalbos, kad „organizuojamas kažkoks hakatonas“, neliko nieko kito, kaip tik išsiaiškinti, ką gi tai reiškia iš tiesų. Juk ne visi yra užkietėję programuotojai, programišiai ar kitokie skaitmeninio fronto dalyviai.

Žodį „hakatonas“ sudaro du angliški (vienas tai tikrai) žodžiai: *hack* (liet. nulaužti, įveikti, prasibrauti) ir *marathon* (turbūt keista būtų aiškinti, kas yra maratonas). Iš karto būtina pastebėti, kad šauliškas hakatonas neturi nieko bendro su nusikalstamais veiksmais. *Hack* čia vartojamas į[si]traukimo, programavimo tyrinėjimo reikšme.

Kalbant žmoniškai, hakatone susirenka tie, kurie dirba su skaitmeniniais arba skaitmenizuotais produktais (programuotojai, grafikos dizaineriai, grafinių sąsajų dizaineriai, projektų vadovai ir t. t.). Pagrindinis jų tikslas – sukurti naudingą projektą, susijusį su informacinėmis technologijomis.

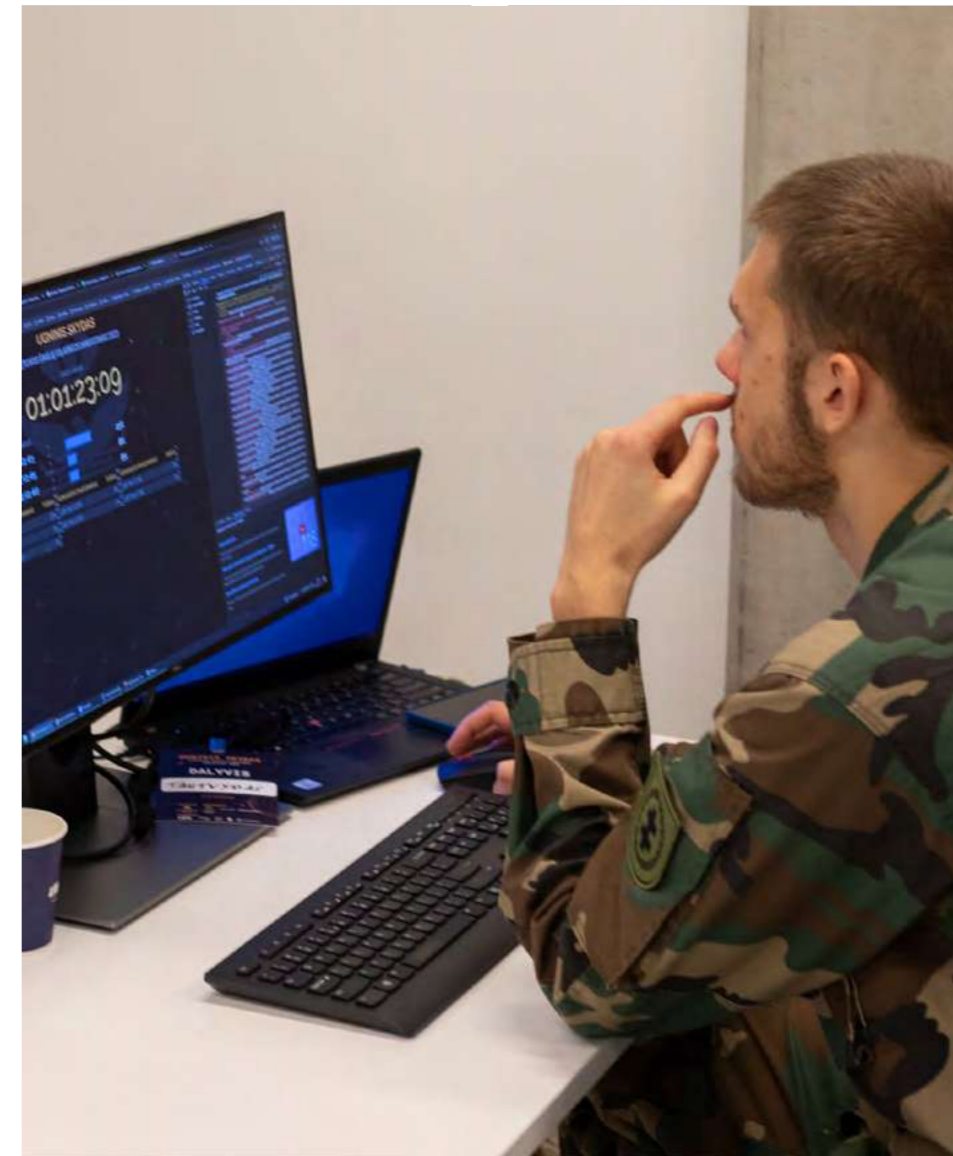
Šauliško hakatono specifika sietina su tuo, kad čia kuriami projektai turėjo nemenkų sąsajų su karyba. Dar vienas svarbus aspektas: hakatoną rėmė ir jame dalyvavo stambus užsienio investicinis fondas, kurio atstovai įdėmiai stebėjo ir sekė vykstantį kūrybinį procesą ir, visai tikėtina, kai kurie kūrėjai sulauks dosnių investicijų ir palaikymo. Reikalas naudingas visiems: vieni turi galimybę tobulėti, kiti ieško potencialiai gerų, pelningų projektų.

„UGNINIS SKYDAS 2023“

Hakatono pavadinimas savaime nurodo, kad visa, kas jame kuriama, yra skirta gynybai, apsaugai, saugumui. Bendriausia prasme šį renginį galima padalyti į dvi pagrindines dalis: pirmoji – gynybai reikalingų technologijų kūrimas hakatone ir antroji – kibernetinio saugumo įgūdžius stiprinantis CTF žaidimas.

Pirmu atveju į komandas susibūrę galvočiai kelias dienas iš eilės mąstė ir visaip litavo, drožė ir kitaip kūrė savo būsimų saugumą didinančių įrenginių ar technologijų prototipus. Kūrė ir sukūrė. Itin džiugu, kad viena iš dviejų stipriausiomis pripažintų komandų buvo grynai šauliška. Tai „Stirlin“ vardu pasivadinę šauliai, kurie priklauso Kibernetinio saugumo Lizdeikos šaulių kuopai. Jie sukūrė didelio efektyvumo termoelektros generatoriaus USB įrenginiams prototipą.

Antroji vieta taip pat neapsiėjo be šaulių. Drauge su kita komanda ją dalijosi šauliai



2

iš Kauno, pasivadinę „JGR“. Jie sukūrė droną kamikadzę, kuris kuo puikiau veikia ir nakties metu.

O žaidimas CTF (angl. *Capture The Flag*, liet. „Užfiksukite vėliavą“) truko 24 valandas. Net penkiasdešimt hakatono dalyvių tapo virtualiojo pasaulio gyventojais. Gal net ne pasaulio, bet savotiško skaitmeninio poligono, kur žaidimo organizatoriai paslėpė dvidešimt aštuonias vėliavėles. Jų teko ieškoti per naktį. Geriausiai pripažinti studentai iš Vilniaus Gedimino technikos universiteto (komanda „V-TECH“). Šaulių pasigesta.

SPECIALISTO KOMENTARAS

Kibernetinio saugumo Lizdeikos šaulių kuopos vadas Paulius Šliavas buvo vienas iš tų žmonių, apie kuriuos sukosi hakatono vyksmas. Jis pasakojo, kad pasirengimas renginiui prasidėjo dar vasarą, kai Šaulių sąjungos vadui plk. lt. Linui Idzeliui pasiūlius prasidėjo idėjos vystymas ir kiti pasirengimo darbai.

„Dabar, kai renginys jau baigėsi, mes, Lizdeikos kuopa, didžiuojamės ir hakatonu esame patenkinti. Dėkojame vadovybei, štabo darbuotojams, kurie leidžia šioms idėjoms plėtotis“, – sakė P. Šliavas. Jo teigimu, pirmas blynas neprisvilo, atsirado naujų partnerių, įvairių galimybių ir tai yra tik pradžia.

Paklaustas apie ateities planus, šaulys patikino, kad noras plėtoti hakatono idėją tikrai yra, nors, savaime suprantama, daug kas priklauso nuo vadovybės požiūrio. „Tikiu, kad 2024-aisiais sugrįšime su dviguba jėga“, – šypsojosi P. Šliavas. x

KĘSTUTIS ŠČEVINSKAS: „APIE HAKATONĄ – SPRENDIMŲ REIKIA IEŠKOTI DRAUGE“

TEKSTAS: Valdas Kilpys

NUOTRAUKA: asmeninis Kęstučio Ščevinsko archyvas

Šį žmogų pratybose nuolat pamatysite su pultu rankose. Svirtelės, mygtukai, ekranai ir kiti intelektualūs dalykėliai yra jo aistra. Nuo plastikinių dronų iki kelių metrų storio betono sienų slėptuvėms statybos – tokios šio šaulio išmanymo ribos. Jis – profas.



1

1. Dronai ir kitos elektroninės priemonės tampa reikšmingu faktoriumi siekiant pergalės.

2

Hakatonas tapo visų sričių ir profesijų idėjų generavimo aviliu.

Koks bendras išspūdis?

Tokiame renginyje lankausi pirmą kartą. Daug domiuosi bepiločiais orlaiviais ir žiniomis dalijuosi su kitais šauliais. Todėl, pamatęs renginio programą, supratau, kad privalau ten būti. Dera išklausti visų dalyvių idėjų pristatymus (nes iš anksto buvo skelbiama, kad tam tikri nauji sprendimai bus susiję su bepiločiais orlaiviais).

Atvykau.

Gal kiek netikėta tai, jog galvojau, kad hakatonas daugiau skirtas IT specialistams arba programišiams. Tačiau, regis, tai tapo visų sričių ir profesijų idėjų generavimo aviliu, kur dūzgia kūrybingi žmonės. Gal tai ir natūralu, nes IT sprendimai tampa reikalingi kiekvienoje srityje. Net šaldytuvas turi savo kompiuterį, informuojantį apie produktų trūkumą, o ką jau kalbėti apie gynybos ir karo pramonę.

Kiek jis naudingas mūsų organizacijai?

Džiugu, kad beveik visos idėjos buvo susijusios su gynyba ir kova ne tik mūšio lauke, bet ir internetinėje erdvėje. Ukrainos ginkluotųjų pajėgų vado Valerijaus Zalužno dažnai minimas ir laukiamas technologijos proveržis gali pakeisti karo eigą Ukrainoje, o mums tai padėtų pasiruošti gynybai ateityje.

Dronai ir kitos elektroninės priemonės tampa reikšmingu ginklu mūšio lauke, todėl LŠS irgi turėtų plėtoti kompetencijas šioje srityje. Bet kuris pilietis, ypač jaunuolis, be kompiuterio neįsivaizduojantis savo ateities ir nesirengiantis imti ginklo į rankas, gali tapti rimtu kovotoju. To nevalia pamiršti.

Ar ne per didelė temų įvairovė?

Gal kiek netikėta tai, kad renginyje buvo galima išvysti labai įvairių dalyvių. Nuo didelių komercinių įmonių, veikiančių jau dešimtmetį, iki tik šiam renginiui susibūrusių entuziastų. Vieni čia ir dabar kuria naujus produktus ir įgyvendina idėjas, o kiti atvyksta privilioti investuotojus. Manau, kad turėtų būti atskiri renginiai jau kuris laikas kuriančioms, didesnėms įmonėms ir naujai susibūriantiems entuziastams, ieškantiems naujų veiklos formų ir produktų. Jie tiesiog skirtingi.

Įmonėms tai aktualu dėl investicijų pritraukimo, todėl natūraliai kyla klausimas, ar tam yra reikalinga Lietuvos šaulių sąjunga? Ką bendro turi visuomeninė organizacija su investicijų pritraukimu?

Nustebino įspūdingas prizinis fondas. Gal būtų galima šias sumas padalyti į kelis atskirus renginius, kurie gal ir nesulauktų tokio tarptautinio dėmesio, bet suburtų daugiau kūrybingų žmonių, kurie ir po renginio gali likti kaip bendrą produktą ar net verslą kuriantys žmonės?

Hakatone sukurti „produktai“ – koks išspūdis? Kaip vertinate? Koks pritaikomumas?

Komandos – labai įvairaus lygio ir jų pasiūlyti sprendimai labai įvairūs: vieni kaip naujovę pristato jau kitur naudojamus sprendimus, kiti iškelia siekius ir suteikia daug vilčių, tačiau dėl įgyvendinimo dar reikės palaukti didesnio proveržio kitose srityse, kad idėja taptų reali.

Tam tikri produktai jau yra gaminami ir testuojami realiomis sąlygomis Ukrainoje, tačiau yra investicijų pritraukimo ir idėjų tobulinimo poreikis, o kiti pasiūlė, regis, paprastą patobulinimą, bet jis gali iš esmės pakeisti karo veiksmus.

Stebime, kaip Ukrainos kare tiek viena, tiek kita pusė naudoja dronus kamikadzes, tačiau ar pastebime, kad šios kovos vyksta tik šviesiu paros metu, o naktį priešas ramiai miega. Mūsų dronistų pasiūlyta idėja nesunkiai įgyvendinama. Ji netrukus taps reali. Dronų kamikadžių skrydžiai galės vykti ir naktį, kad priešui neliktų ramaus paros meto.

Ką būtų galima tobulinti renginio ir kūrybos prasme?

Ateityje hakatono temos galėtų išsiplėsti ir tapti kūrybinėmis dirbtuvėmis kitų profesijų atstovams. Tarkime, architektai su konstruktoriais kuria saugias priedangas nuo sprogmenų viešosiose erdvėse, autobusų stotelėse, požeminėse perėjose ar pan. Drauge galima ieškoti sprendimų visos visuomenės įtraukimui į priešą ar jo technikos pozicijų vietas nustatymą ir centralizuotą informavimą. Privalome perimti geras iniciatyvas iš Ukrainos. Egzistuoja daug kitų nesudėtingų, bet veiksmingų priemonių. Jas reikia drauge kurti, tobulinti.

Manau, tai svarbu. Man, kaip lengvai „sergančiam paranoja“, kirba viena mintis ateičiai: kuo toliau, tuo realiau, kai tokie protų sambūriai vienoje vietoje gali tapti priešu taikiniu. Renginys, pritraukiantis daug intelektualių dalyvių ir moderuotojų, gali traukti ir daug piktavalių, kaip Ukrainoje nutiko per dronų gamintojų atstovų susitikimą.

Verta apie tai pamąstyti. Ir padaryti išvadas. x

„JUODAS VANAGAS 2023“: IŠMOKTOS PAMOKOS STIPRINA

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Valdas Kilpys

Jei pabandytume pasikapstyti giliau, sužinotume, kad yra legenda, pasak kurios, Viešvilės miestelis pavadintas jo įkūrėjo, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Remundo provaikiaičio Viešvilčio vardu. Ar tai tiesa – nežinia, bet faktas yra tas, kad kelioms dienoms šis miestelis buvo tapęs šaulių tvirtove. Vyko pratybos „Juodas vanagas 2023“.



1. Šauliai turėjo užtikrinti Viešvilės seniūnijos, kurioje buvo įsikūręs TOC, apsaugą.

2. Kulkosvaidžių kalenimas vietiniams sukėlė daugiausia nerimo.

3

KITAME KRANTE – NEPRIETĖLIUS

Viešvilė yra visai šalia Rusijos sienos. Dalis šaulių buvo apsigyvenę pasieniečių svečių namuose, iš kurių viršutinių aukštų matosi nedraugiškos valstybės krantai. Kai šių eilučių autoriui teko būti čia vasarą, kilo daug klausimų. Tarkime, kodėl Rusijos pusėje kyla didžiuliai dūmai. „Ten taip įprasta, jie degina žolę“, – atsakė prie šito pripratę vietiniai.

Ką gi, dviejų pasaulių riba gali eiti ir per požiūrį į gamtą. Mums tai barbarizmas, o jiems – normalu.

Pakalbino meistrą seniūną, šaulį Valentiną Kuciną, kuris džiaugėsi pratybomis. „Miestelio gyventojai pradžioje kiek diskutavo, kas čia bus ir kodėl, bet paskui draugiškai nutarėme, kad geriau jau savi nei svetimi“, – juokavo seniūnas. Jo teigimu, šauliai buvo ypač malonūs ir mandagūs, jokių problemų nekilo.

Šaulių ir civilių bendradarbiavimo specialistė Smiltė Juraitė pasakojo, kad drauge su Antanu Valasevičiumi turėjo užduotį pabendrauti su Viešvilės gyventojais dėl vykstančių pratybų, įspėti gyventojus dėl šūvių ir kitokių nepatogumų. „Apėjome kelis bendrabučius ir daugiabučius, taip pat aplankėme netoliese buvusius nuosavus gyvenamuosius namus. Atidarę duris, prisistatydavome, kad esame iš Lietuvos šaulių sąjungos ir kad atėjome informuoti, jog šį savaitgalį gyventojai gali girdėti šūvius, sutikti ginkluotų asmenų, tačiau nereikėtų dėl to nerimauti, nes tai tik pratybos“, – pasakojo šaulė.

Jos teigimu, gyventojai sutiko draugiškai ir ramiai. Dauguma jų apie pratybas buvo skaitę socialiniuose tinkluose, girdėję seniūnijoje. Informacijos sklaida iki pratybų buvo atlikta tinkamai. Keliuose butuose sutikti žmonės iš Ukrainos. Viešvilės seniūnija jiems suteikė gyvenamąjį plotą, kai jie pasitraukė iš savo šalies prasidėjus karui. Jie šaulius taip pat priėmė draugiškai.

APSIAUSTIS

Įdomiausia buvo stebėti atsitiktinių pro miestelį pravažiuojančių žmonių veidus automobiliuose. Išvydę pilną gatvę iki dantų ginkluotų patruliuojančių komendantinių šaulių pravažiuojantieji sunerimdavo.

Prasidėjus aktyviajai fazei buvo įrengti praleidžiamieji postai ir stabdomi automobiliai. Pravažiuojantieji klausdavo, kas čia vyksta, todėl šauliams tekdavo kiekvienam aiškinti, kad „čia nieko tokio, tik šaulių pratybos“.



Miestelio gyventojai buvo įspėti iš anksto. Pasigirdus šūviams („raudonieji“ buvo įsitvirtinę miestelio centre esančiame apleistame pastate) dažnas viešviliškis atėjo pažiūrėti, kas vyksta. „Tokio judesio mūsų miestelyje dar nėra buvę“, – sakė netoliese gyvenanti moteris.

VEIKSMAS

„Legenda“ paprasta: priešiškos pajėgos perėmė valdžią miestelyje. Visur ginkluoti patruliai, įsitvirtinama svarbiausiose pastatuose. Gyventojai tūno namuose ir bijo nosį iškišti, tačiau koviniai šauliai įsikuria aplinkiniuose miškuose ir pradeda žvalgybą.

Būta įvairių nutikimų. Civiliais persirengę koviniai slappinėdavo aplink oponentų štabą ir fiksuodavo tai, kas privalo būti išžvalgyta. Tokį žvalgą sučiupęs šaulys iš Alytaus juokavo, kad persirengti nepakanka. „Visi dalyvaujame pratybose, tie, kurie koviniai, man jau pažįstami iš veido, tad, jei nori likti nepažintas, klijuokis barzdą, ūsus“, – juokėsi pratybų dalyvis.

Prasidėjus aktyviajai fazei visi laukė puolimo, kuris netruko prasidėti. Iš sostinės atvykę šauliai inžinieriai pasistengė, kad netrukėtų nei ugnies, nei sprogimų. Tenka pastebėti, kad „priešiškos pajėgos“ buvo įsitvirtinusios gana rimtai. Deramose vietose sustatyti kulkosvaidžiai, smėlio maišų užtvartos ir „slapukai“ aplink.

Teko matyti, kaip tinkamai pasislėpęs oponentų eskadronėlis atsitraukiančius kovinius šaulius išpyškino iki vieno.

Bet tai ir yra išmoktos pamokos.

KAS IŠ TO?

Kvaila būtų ginčytis, kad tokios pratybos neturi prasmės. Nors jose nestinga dirbtinumo (lakstoma atvirose, gerai matomose teritorijose, slepiamasi už daiktų, kuriuos peršautum paprasta laidyne ir t. t.), vis vien didėja sąveika, randasi bendras „paveikslas“ ir įgūdžiai.

Pratybų vadovas ats. mjr. Raimundas Ardavičius maloniai pasidalijo pagrindinėmis įžvalgomis. Pagrindinės pratybų nesėkmės sietinos su įvairių lygmenų koordinacijos stoka. Buvo painiojami vietose, laike ir veiksmų sekoje.

Aktyviosios fazės metu aiškiai stigo stebėtojų, kurie nedviprasmiškai šauliui nurodytų, kad yra eliminuotas ar sužeistas. Juk nevalia bėgti prieš kulkosvaidžio ugnį ir įsivaizduoti, kad esi nemirtingas.

Būta tam tikrų nesupratimų ir dėl imituotos minosvaidžių ugnies, tačiau juk pratybos tam ir organizuojamos, kad pasimokytume iš klaidų. x

KAI VIENĄ ŠAULIŠKĄ SAVAITGALĮ MOKYTOJAI TAPO MOKINIAIS...

Bazinis šaulio įgūdžių kursas (BŠJK) išmoko šaulius visko: ir žemėlapyje azimuto ieškoti, ir palapinsiaustę paversti palapine, užuovėja ar pastoge. O kur dar išgyvenimo pagrindai. Tik štai pedagogams, ugdymo įstaigose turintiems jaunųjų šaulių būrelį, reikia išmokyti visas šias BŠJK įgytas žinias pritaikyti dirbant su vaikais. Kartais tam puikiai pasitarnauja dalijimasis įgyta patirtimi tarp pačių mokytojų.

Paskutinėmis spalio dienomis Lietuvos šaulių sąjunga tokius mokytojus ir sukviėtė į vieną būrį ne tik tam, kad šie pasipasakotų, kaip dirba su vaikais, bet kad mokymuose jie išmokyti naujų dalykų. Atsidurti mokinių kailyje panorą per pusšimtį jaunųjų šaulių būrelių vadovų drauge su pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kurso instruktoriais iš visos Lietuvos.



1



8

TEKSTAS: Edita Vežbickaitė
NUOTRAUKOS: Sandra Vavulo



2

1. Mokytojų rikiuotė - įteikiami kurso baigimo pažymėjimai.

2. Buvo tobulinami įgūdžiai, kaip miške įkurti ugnį, kai po ranka tik vatos gabalėlis ir kelios lentelės.

3. Kompasas ir žemėlapis - svarbu mokėti tinkamai naudotis ir žinias perduoti moksleiviams.

Leidžiamas nuo 1920 m.

Mokytojai tikrai pasijuto it būtų mokinių kailyje: stebėjo, dėjosi informaciją į galvą ir beveik kaip vaikai krizeno stebėdami vienas kitą.

MOKĖSI VISI

Dalyviai suskirstyti į tris pakopas. „Naujokai“, kitaip dar „pirmokai“, tik pradėję dirbti su jaunaisiais šauliais, gavo pradžiamokslį: mokėsi rikiuotės pagrindų, tvarkingai dėvėti šaulio uniformą, susipažino su dokumentais, reglamentuojančiais jaunųjų šaulių rengimą. Patyrę instruktoriai pasidalijo išgyvenimo pagrindų subtilybėmis, mokė, kaip atskirti karinę techniką, prisiminta ir fonetinė abėcėlė, topografijos pagrindai. „Antrokams“ ir „trečiokams“ teko krinti sudėtingesnes užduotis.

KAI TEORIJA IR PRAKTIKA ŽENGLIA KOJA KOJON

Su vaikais – jaunaisiais šauliais – šaulių „Rasos“ progimnazijoje tik šiemet darbą pradėjusi gen. Povilo Plechavičiaus 6-osios rinktinės šaulė Fausta Zaksė sako, kad šie mokymai jai, kaip naujokei, buvo viena smagiausių ir naudingiausių patirčių. Viskas buvo puikiai suderinta – teorija sujungta su praktika. „Na, kur dar galima išgirsti apie individualią maskuotę, o jau po valandos gauti maskuojamųjų dažų, išmokyti taisyklingai juos tepti ant veido, o sutemus – žengti į mišką ir išbandyti, ar tinkamai užsimaskavai. Turėjome ne tik užsimaskuoti veidą, bet ir „nulaužti siluetą“, likti maksimaliai pasislėpę nuo tariamo priešo. Tuomet belieka paleisti fantaziją: staiga pavirsti medžiu ar krūmu. Mišku privalai eiti taip tyliai, kad nesutraškėtū nė viena šaka. O tolumoje – viską stebintis vadas. Matai, kad jis užsirūko, bet puikiai supranti, kad cigaretė uždegta tik tam, kad akyliausi pastebėtų, jog taip elgtis, siekiant apsisaugoti nuo priešo, anaiptol negalima. Įsitikinome – juk tampa gyvu taikiniu“, – pasakojo Fausta.

Mokytojai tikrai pasijuto it būtų mokinių kailyje: stebėjo, dėjosi informaciją į galvą ir beveik kaip vaikai krizeno stebėdami vienas kitą. Grįžusiųjų po išbandymų miške laukė dar viena staigmena – išrinkti geriausiai užsimaskavę šauliai. Šią patirtį su malonumu dažnas prisipažino įsidėjęs į savo žinių krepšelį tam, kad grįžęs po mokymų išbandytų su vaikais. Išbandys su jaunaisiais šauliais, kaip sako kiti pedagogai, ir asmens higienos bei maitinimosi lauko sąlygomis įgūdžius. Niekada nepagalvotum, kad išklause teoriją šauliai pedagogai gaus užduotį nupiešti, ko reikia siekiant išbūti gamtoje ir žiemą, ir vasarą. Puiki idėja – piešti plakatus, kuriuose, net ir neturint dailininko gebėjimų, užtenka bent kelių simbolių, kad aplinkiniai suprastų esmę. Tai lyg žaidimas, per kurį kursantai įsimins tai, kas svarbiausia.

Mokymų instruktoriai nėrėsi iš kailio dalydamiesi kitais įgūdžiais. Pavyzdžiui, kaip miške įkurti ugnį, kai po ranka yra tik vatos, kelios lentelės, žiupsnelis pelenų, bet nėra degtukų. Pasirodo, labai stipriai norint viskas įmanoma. Ir ugnį galima išgauti. Kaip sako būrelio vadovė Fausta, nerimo prieš kursą buvo. „Kas ir kaip bus? Kiek mokymų esu dalyvavusi, būdavo iššūkis sau pačiai. Ką mokymai davė man dabar?.. Labai daug teorine ir praktine prasme. Patobulinau net ir tas žinias, kurias maniau turinti gana stiprias. Susipažinau su naujais žmonėmis. Pasidalijome savo patirtimi. Labai smagu, kad žmonės noriai bendravo. Galiu pasakyti tik ačiū organizatoriams, kolegoms, instruktoriams“, – kursą nauda dėliaugėsi mokytoja.

Antrus metus su jaunaisiais šauliais dirbanti Lazdijų r. Šventėžerio mokyklos jaunųjų šaulių būrelio vadovė Asta Bagdonienė neslepia čia atradusi naujų dalykų: teorijos gerokai daugiau, nei buvo gavusi per Bazinį šaulio įgūdžių kursą.

ESAME ČIA, KAD TAPTUME PAVYZDŽIU JAUNIESIEMS ŠAULIAMS

Trečioje mokymų pakopoje dalyvavę šauliai taip pat neatsidžiaugia gavę teorinių ir praktinių žinių. Alytaus Karininko A. Juozapavičiaus 1-osios rinktinės 108-osios kuopos, Alytaus r. Miroslavo gimnazijos jaunųjų šaulių būrelio vadovė Aušra Asakavičienė sako labiausiai įstrigusios šaudymo pratybos. „Tikrai buvo nauja patirtis ir labai daug įspūdžių. Galimybė mokytis iš karių savanorių pasitaiko ne kasdien, mokėmės, kaip pastatyti pastogę, įkurti laužą esant drėgnam orui. Labai patiko, kad turėjome galimybę savo patirtimi ir darbu su vaikais pasidalyti su kitais būrelio vadovais.

Tokių kursų mokytojams tikrai labai reikia, nes mes, dalyvaudami juose, mokomės, o paskui rodome pavyzdį savo jaunesiems šauliams“, – prisiminusi kursą kalbėjo Aušra.

Šarūnas Vaičiulis, Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės neformaliojo švietimo mokytojas, rinktinės jaunųjų šaulių vadas, mokymuose buvo „trečiokas“. „Važiuojame trečius metus iš eilės. Antraisiais kursų metais mūsų šitos kompanijos liko tik 5, o šiemet atvykome tik 3. Labai jau susibendravusi mūsų trijulė, dar prieš kursus derinomės, kaip važiuosime, kaip susitiksimė. Šiais metais tikrai buvo viskas kitaip – vyko ketveri kursai. Na, mes, kaip senbuviai, jau galėjome patarti, kaip ir ką daryti mažiau patirties turintiems dalyviams. Manau, kad PGJK dalyviams būtų lengviau, jei pirmiau pereitų pirmos pakopos Bazinį vado kursą. Keletas instruktorių mus lydi jau nuo pirmos pakopos, jiems esu labai dėkingas už jų patirtį ir kantrybę, nors kartais ir mes galime juos šiek tiek pamokyti. Didžiausia pamoka, kurią išmokau ir parvešiu savo jaunesiems šauliams, – pastatyti pastoginę miške, vadinamą „šalašu“. Realiai tai dariau pirmą kartą“, – pasakojo jau nemažai patirties turintis Šarūnas. Jis taip pat antrina kurso dalyvėms, kad mokymų nauda yra kiekvieno mokytojo patirtis, nesvarbu, geros ar blogos, bendraudamas kiekvienas randa, ką pritaikyti savo darbe. „Tikiuosi, ir kitais, ir dar kitais metais, ir kasmet mes turėsime galimybę tobulėti kursuose, bendrauti... Dėkui organizatoriams, instruktoriams ir visiems dalyviams“, – dėliaugėsi Šarūnas.

TOBULUMUI RIBŲ NĖRA

Šių mokymų tikslas, kaip sako jų organizatoriai, siekti, kad jaunųjų šaulių būreliai būtų kuo kokybiškesni, o pilietiškumo jausmas tarp vaikų, padedant mokytojams, tik stiprėtų. Ragindamas šviestis ir šviesti paskaitą apie lyderystę pusšimčiui šaulių mokymuose skaitė ir įkvėpė tobulėti toliau Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. lt. Linas Idzelis. Juk gyvenimas – tai ilgas mokslas... x

9



„LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS VAIDMUO VALSTYBĖS GYNYBOS METU“: NUO ISTORIJS IKI GALIMŲ ATEITIES SCENARIJŲ

5

1. Konferencijoje diskutuota, kiek reikia visuomenės įsitraukimo.

2. Pranešėjai iš Luhansko, Severodonecko, Charkivo dalijosi identifikuotomis pamokomis ir savo patirtimi, kaip skirtingos institucijos bendradarbiavo ir veikė prasidėjus didelio masto Rusijos karinei invazijai Ukrainoje, kaip institucijos dirba šiandien.

TEKSTAS: Valdas Kilpys
NUOTRAUKOS: Vaidotas Okulič-Kazarinas

Lapkričio 18 dieną Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje salėje vyko Lietuvos šaulių sąjungos organizuojama nacionalinio saugumo konferencija „Lietuvos šaulių sąjungos vaidmuo valstybės gynybos metu“. Joje buvo galima išvysti, ko gero, visų už Lietuvos saugumą atsakingų institucijų atstovus.

„Okupantas laimi ne tada, kai griaua mūsų paminklus ir kabina savo vėliavas, o tada, kai palaužia tautos valią priešintis“, – sakė vienas ukrainiečių.

VIETINIAI

LR Prezidentas Gitanas Nausėda – šios konferencijos globėjas, tad nenuostabu, kad jos pradžioje nuskambėjo valstybės vadovo sveikinimas. „Svarbiausia visuotinumui dalis yra visuomenė ir jos valia. Visuomenės valia yra svarbiausias valstybės gynimo galios variklis, kaip ir pilietinis patriotinis ugdymas ir visa apimantis piliečių integravimas į valstybės gynimą. Lietuvos šaulių sąjunga žengia tvirtus žingsnius siekdama plėstis, prisidėti geriau rengiant piliečių valstybės gynybai ir rengiantis pilietiniam pasipriešinimui. Noriu pasveikinti kiekvieną Lietuvos šaulių sąjungos narį, vadą ir padėkoti už jūsų indėlį stiprinant valstybės karinius ir civilinius pajėgumus“, – LR Prezidento sveikinimą perdavė Prezidento patarėjas Tomas Godliauskas.

Krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus akcentavo būtinybę atskirti kariuomenės ir mūsų organizacijos atsakomybės ribas bei užduotis. „Valstybės gynyba yra kariuomenės užduotis. Kiekvienas suprantame, kad valstybės apginti neįmanoma be visuomenės įsitraukimo. Be šaulių visuotinės gynybos modelio įgyvendinti nepavyktų“, – pabrėžė krašto apsaugos viceministras.

Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. lt. Linas Idzelis konferencijos svečiams pristatė organizacijos viziją ir misiją, pajėgumų vystymo kryptis. Pasak vado, organizacija plėtoja savo veiklas įvairiomis kryptimis. Ypač akcentuota būtinybė stiprinti vidurinę vadų grandį ir bendrus mokymo pajėgumus.

Pagrindinis konferencijos pranešėjas LR Seimo Nacionalinio saugumo ir



gynybos komiteto pirmininkas Laurynas Kasčiūnas iškėlė klausimą: „Kiek mums reikia visuomenės ir Lietuvos šaulių sąjungos įsitraukimo į visuotinės gynybos sistemą?“ Prieita prie išvados, kad karo atveju šauliai turi būti integruoti į valstybės funkcijų užtikrinimą, tačiau tam tikro neapibrėžtumo dėl konkrečių žmonių skaičiaus vykdomų funkcijų esama.

Nemažai dėmesio skirta istorinės patirties analizei, tačiau bene daugiausia dėmesio ir emocijų sulaukė Lietuvos kariuomenės vado patarėjo plk. Andriaus Jagmino pranešimas. Užduota nemažai aštrių ir aktualių klausimų. LK atstovas kvietė apsispręsti dėl organizacijos esmės klausdamas, kokia gi iš tiesų yra mūsų organizacija: sukarinta ar karinė?

UKRAINIEČIAI

Konferencijoje dalyvavo net trys svečiai iš Ukrainos. Jų pranešimai iš esmės skyrėsi nuo to, kas buvo kalbama konferencijos metu. Kiekvienas svečias pranešimus pradėjo nuo vaizdo medžiagos demonstravimo.

„Okupantas laimi ne tada, kai griaua mūsų paminklus ir kabina savo vėliavas, o tada, kai palaužia tautos valią priešintis“, – pastebėjo svečias iš Ukrainos.

Luhansko gubernatoriaus pirmasis pavaduotojas Oleksi Smirnovas pasidalijo mintimis apie tai, kas vyko pirmosiomis karo dienomis. Jo teigimu, pirmosiomis valandomis mieste vyravo nemenkas chaosas, tačiau per kelias dienas situaciją pavyko suvaldyti. Buvo nustatytos apytikrės valandos, kai liaudavosi

artilijos apšaudymai ir būtent tada buvo vykdoma gyventojų evakuacija. Iš beveik dviejų milijonų gyventojų mieste liko gyventi apie 500 tūkstančių. Pranešėjas akcentavo techninio, miesto gyvenimą užtikrinančio (elektra, vanduo, komunikacijos) personalo svarbą. „Juos reikia tausoti labiausiai“, – sakė pranešėjas.

Charkivo srities nacionalinės policijos pagrindinės valdybos vadovas gen. Volodymyras Tymoshko pranešimą pradėjo nuo to, kad ginčai dėl institucinės atsakomybės baigsis sprogus pirmam artilerijos sviediniui. „Pas mus niekas neklausia, kas ir už ką yra atsakingas. Visi daro tai, ką reikia daryti“, – nevyniojo žodžių į vatą policijos pareigūnas.

Nemažai diskusijų sukėlė faktas, kad artėjant okupantams buvo nuspręsta laisvai išdalyti automatinius ginklus vietos gyventojams. V. Tymoshko teigimu, buvo iškilusi dilema: arba ginklai pateks okupantams, arba liks pas vietos gyventojus. „Priėmiau sprendimą juos išdalyti ir tai pasiteisino“, – apie sunkias valandas pirmomis okupacijos dienomis pasakojo generolas.

Charkivo policijos tyrimų valdybos viršininko pavaduotojas Andrei Sharninas akcentavo būtinybę tiksliai ir pagal visas procedūras fiksuoti karo nusikaltimus, kad vėliau jie taptų teisiniais argumentais patraukiant karo nusikaltėlius baudžiamojon atsakomybėn. „Nieko nepamiršime, už nieką neatleisime“, – tvirtino ne vienoje ekshumacijoje dalyvavęs ukrainietis. x

PARAMA UKRAINAI – KODĖL TAI SVARBU?



1

6

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKOS: Eimantas Genys, „Vilniaus vorų“ archyvas

1. Šaulė Vaida Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje su Akademijos viršininku brg. gen. Almantu Leika. Ukrainos nepriklausomybės dienos proga Akademijos bendruomenė buvo kviečiama susipažinti su maskuojamųjų tinklų pynimo subtilybėmis.

2. Vienas iš pavyzdžių, kaip „Vilniaus vorų“ nupintas tinklas tarnauja fronte.

Metų pradžioje vaikstant Knygų mugėje buvo sunku nepastebėti šaulių ir savanorių pinamų tinklų, skirtų Ukrainai. Priėjus arčiau, maloniai sutiko sesė šaulė Vaida, kuri pakvietė prisidėti prie Ukrainos pergalės ir nupinti bent kelias maskuojamojo tinklo gijas. Kaip nesutiksi? Paėmusi audio juostą, Vaida kantriai rodė, kaip geriausia pinti, kuria kryptimi perkšti juostelę, kad tarpai ir raštas būtų tinkamas, o galutinis rezultatas atliktų savo funkciją fronte.

Praėjo nemažai laiko, Ukraina vis dar kovoja, o mes vis dar galime ir turime jai padėti. Ir padedame. Svarbu nesustoti. Kas nesustoti padeda šaulei Vaidai ir kitiems savanoriams? Apie tai ir pasikalbėjome.

Rusiją jau kuris laikas matau kaip daug galvų turinčią hidrą, kuri tam tikrais istorijos laikotarpiais vis netekdavo tai vienos, tai daugiau galvų, tačiau leidus joms ataugti viskas prasidėdavo iš pradžių: „išlaisvinti“ tuos, kurie to nesiprašo, yra labai puikus pačiam sau susigalvotas pretekstas pradėti karą...



2

Parama Ukrainai ir Jūs. Nuo ko viskas prasidėjo?

Prasidėjus plataus masto karinei intervencijai Ukrainoje mane, kaip ir daugelį, ištiko šokas. Nors teoriškai žinojome, kad taip gali nutikti, bet juk žmogaus smegenys taip sutvertos, kad iki paskutinės minutės blogus scenarijus atmeta... Gimiau ir užaugau tuo metu, kai Lietuvoje vis dar buvo sovietinė santvarka. Mačiau, kaip žmonių smegenis geba paveikti sovietinė propaganda ir kaip šis mechanizmas veikia. Galbūt todėl šis karas mane paveikė labai asmeniškai.

Tarsi pabudau iš ilgo miego. Keletą metų iki tol vis pagalvodavau apie šaulytę, bet staiga supratau: „Kada, jeigu ne dabar?“

Tikrai negalėsiu sėdėti sudėjusi rankų, kai vyksta tokie dalykai... Kol rinkau dokumentus stojimui į Šaulių sąjungą, dar tapau ir „Raudonojo kryžiaus“ savanore. Išklausiau reikalingus kursus ir užsiregistravau savanorystei į Vilniuje įkurtą Pabėgėlių registracijos centrą.

Tuo metu vėl visiškai sustojo mano įmonės veikla. Vos išsikapsčius iš ilgo COVID laikotarpio, kurį pavyko šiaip ne taip išgyventi neužsidarius (nes beveik visos įmonės veiklos kontaktinės), dėl nežinios, kurią sukėlė karas, klientai sustabdė net ir jau suplanuotus užsakymus – nespėjus atsigausti prasidėjo dar vienas be galo sudėtingas laikotarpis. Vėl likau be pajamų. Tačiau turėjau laiko. »

ISTORINIAI ŠNIPŲ GINKLAI. II DALIS. ŠAUTUVAS-LAZDA

Vytauto Didžiojo karo muziejaus (VDKM) ginklų rinkiniuose radome dar porą vertingų eksponatų, sietinų su anuomečių teisėsaugos institucijų darbu. Praeitame „Trimite“ rašėme apie lazda, kurioje paslėptas šaltasis ginklas (palašas), o šį kartą apie net dviejose lazdose įmontuotus vamzdžius, ir jos šauda.

PIRMOJI LAZDIKĖ

Sąmoningai šį ginklą pavadinome būtent malonybiniu žodžiu. Tai puikiai išsilaikiusi, tobulai veikianti slapta kovos priemonė. Pasak VDKM muziejininko Vidmanto Airini, šis ginklas, tikėtina, buvo pagamintas Vokietijoje XIX amžiaus pabaigoje–XX amžiaus pirmoje pusėje. Kaip ir kiti muziejuje esantys panašaus pobūdžio eksponatai, veikiausiai priklausė nepriklausomos Lietuvos kriminalinės policijos pareigūnui ar žvalgiui.

Šio šautuvo-lazdos veikimo principas elementarus. Viršutinė dalis nususuka ir šovinis tiesiogiai įdedamas į viduje įmontuotą vamzdį. Tačiau smogiamasis mechanizmas kelia susižavėjimą ir nuostabą. Kai šautuvas-lazda neparengtas šūviui, praktiškai neįmanoma atpažinti, kad šio daikto turėtojas nešiojasi galingą ginklą. Nuleistuko nesimato, užtaisymo svirtelė meistriškai įmontuota į lazdos rankeną.

7



Norint padaryti šūvį minima svirtelė reikia kiek nulenkti žemyn, pasigirsta trakstelėjimas ir iš lazdos iššoka nuleistukas. Ginklas užtaisytas. Kadangi lazdos rankena primena pistoletinę, tai nuleistukas tikrai patogus naudoti. Kadangi vamzdis netrumpas, ginklo turėtojas turi rankose vienašūvį šautuvą.

Tiesa, ne kovinės parengties lazdos gale yra užsukta dar viena metalinė detalė, savotiška apsauga nuo nešvarumų ir įrankis [atsuktuvas] vienu metu. Juk naudojant lazda pagal tiesioginę paskirtį, kaip ne ginklą, apačioje esantis vamzdis galėjo „prigaudyti“ purvo ir kitokių nešvarumų, o tai jau keltų nemenką pavojų šaunant.

TECHNINĖS CHARAKTERISTIKOS

Kalibras – 9 mm
Ginklas yra vienašūvis

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Valdas Kilpys

ANTROJI LAZDA

Šis eksponatas ne taip gerai išsilaikęs. Trūksta medžio apdailos, apačia apsuksa lipnią juosta. Jis VDKM rinkiniuose atsirado iš dabartinės Lietuvos teisėsaugos institucijų, nes, tikėtina, buvo patekęs į ne visai geras rankas.

Tačiau yra ir kita medalio pusė: šautuvo-lazdos gamintojas yra legendinis *Dumonthier* (apie jį skaitykite kiek žemiau). Ginklas pagamintas Prancūzijoje XIX amžiaus pabaigoje–XX amžiaus pirmoje pusėje. Bene pagrindinė ir verčiausia šio ginklo savybė yra ta, kad praktiškai galima pamatyti žymiąją Josepha-Celestino Dumonthier užtaisymo sistemą. Ji gerokai komplikuočiau (bet ir patogesnė) nei prieš tai aptartoje lazdoje.

Kad užtaisytum šį šautuvą-lazda, vamzdžio atžvilgiu rankena pasukama prieš

1. Josephas-Celestinas Dumonthier sukūrė ir užpatentavo unikalią šautuvo-lazdos užtaisymo sistemą.

2.-4. Nors šovinio įdėjimo į lazda būdas yra paprastesnis nei Josepha-Celestino Dumonthier lazdos, užtaisymo mechanizmas kelia susižavėjimą. Preciziškai įtaisyta užtaisymo svirtelė (3 pav.) apdairiai paslėpta lazdos rankenoje (2 pav.) Užtaisyti ginklą, nuleistukas iššoka automatiškai (4 pav.).

laikrodžio rodyklę ir kiek atitraukiama. Taip pasiekiamas lazdas šoviniui įdėti iš šono. Jį įdėjus vėl grįžtama į pradinę padėtį. Ginklas parengtas šūviui.

Vamzdis plieninis, spyna vario lydinio, rankena pagaminta iš tamsaus kaulo. Rankenos apačioje yra atlaužiamas nuleistukas. Atrakinius spyną [apačioje] yra matomas gamintojo įrašas *DUMONTHIER* ir žymuo [F].

TECHNINĖS CHARAKTERISTIKOS

Kalibras – 10 mm
Ilgis – 860 mm
Vamzdžio ilgis – 670 mm
Svoris – 0,70 kg

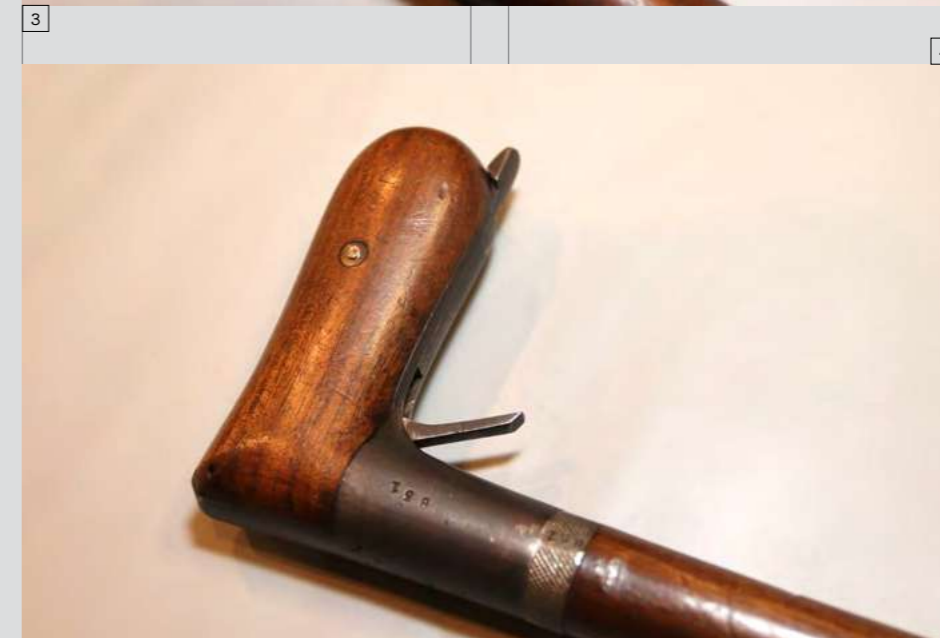
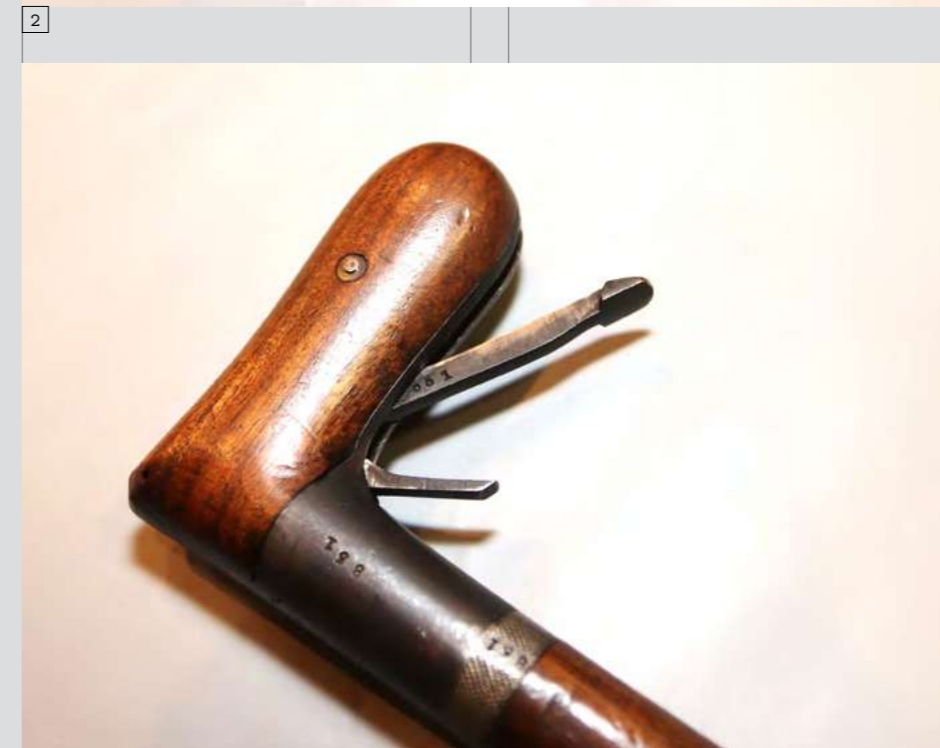
APIE GINKLININKĄ INOVATORIŲ DUMONTHIER

Josephas-Celestinas Dumonthier buvo prancūzų ginklų inovatorius. 1840-aisiais jis pirmasis užpatentavo nuosavą ginklų sistemą. Ankstyvieji jo darbai buvo vadinami *couteaux de chasse pistolets*. Išvertus iš prancūzų kalbos tai būtų „peilis su medžiokliniu pistoletu“.

Tai iš tiesų ir buvo veikiau peiliai nei pistoletai. Iš vieno ar kito asmenų šono buvo pritaisomas vamzdis. Tikroji ir pirminė šių ginklų paskirtis – medžioklė. Dažniausiai jie būdavo naudojami sužeistiems gyvūnams pribairgti nesitępant rankų krauju.

XVIII amžiaus šeštajame ir septintajame dešimtmetyje prancūzų ginklininkas užpatentavo „pistoletą-lazda“. Vienas iš aptartųjų VDKM eksponatų ir yra būtent vadinamosios „ketvirčio pasukimo“ sistemos reprezentantas.

Taip susiklostė, kad po 20 metų patentas nustojo galioti, todėl jau 1891 metais unikali užtaisymo sistema buvo nukopijuota daugelio ginklų gamintojų [pavyzdžiui, *Verney-Carron* iš Sent Etjeno (Prancūzija)]. Šaudančios lazdos labai išpopuliarėjo tarp aristokratų, tačiau vertingiausias gamintojas taip ir liko būtent *Dumonthier*.



ISTORINIAI ŠNIPŲ GINKLAI ŠAUTUVAS-LAZDA



Šio šautuvo-lazdos veikimo principas elementarus. Viršutinė dalis nusisuka ir šovinys tiesiogiai įdedamas į viduje įmontuotą vamzdį.

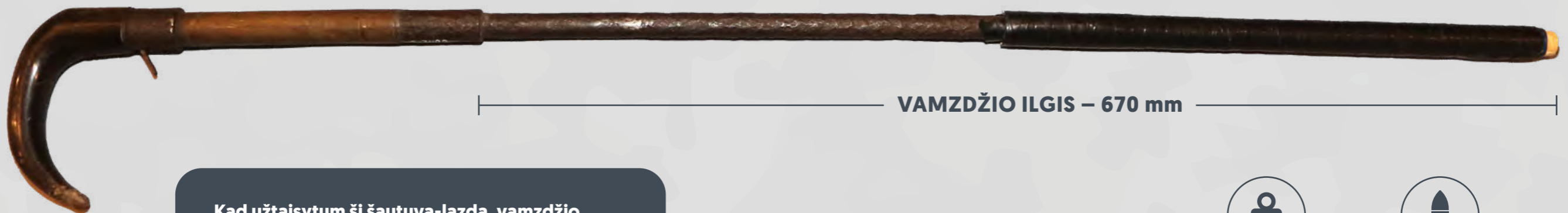


Ginklas yra
vienašūvis



KALIBRAS
9 mm

ILGIS – 860 mm



VAMZDŽIO ILGIS – 670 mm

Kad užtaisytum šį šautuvą-lazdą, vamzdžio atžvilgiu rankena pasukama prieš laikrodžio rodyklę ir kiek atitraukiama. Taip pasiekiamas lizdas šoviniui įdėti iš šono. Jį įdėjus vėl grįžtama į pradinę padėtį. Ginklas parengtas šūviui.



SVORIS
0,70 kg



KALIBRAS
10 mm

S.T.O.P. – PSICHOLOGIJA IR PREVENCIJA



1. Net ir trumpam išvykdamas pasakyk artimiausiems žmonėms, kur keliausi, koks bus tavo maršrutas, kada grįši, kada susisieksi ir pan.

8

TEKSTAS: Gabrielius E. Klimenka, Eduardas Klimenka, #Išgyvenimo_akademija_KlimEndka

Jei laiką leidi gamtoje, esi bent kiek toliau nuo civilizacijos, išlikimo įgūdžiai gali būti gyvybiškai svarbūs, nes nuo jų priklauso tavo ir tavo artimųjų gyvybė. Ne mažiau svarbus yra psichologinis pasirengimas. Patekęs į ekstremalią situaciją, jei nesitapsi psichologiškai pasirengęs, net ir per pirmas minutes gali save įklampinti į dar didesnes bėdas. Taigi pakalbėsime apie tai, kaip psichika padeda arba nepadeda išlikti.

AR KADA NORS BUVAI PASIKLYDĘS?

Pasiklydę turbūt esame ne vienas. Prisimenu, kaip prieš daug metų, rinkdamas grybus, pasiklydau miške. Tuomet su žmona gerą valandėlę pasiblaškėme. Metėmės į vieną pusę, tuomet į kitą, bandžiau pasinaudoti „Google maps“ programėle (miške ji pjauna grybą), tuomet bandėme klausytis, gal išgirsime kokį automobilį. Tai padėjo. Baisu nebuvo, tik nerimavau, kaip čia buvęs skautas nesugeba rasti kelio. Nors pasiklydimas ilgai netruko, dabar suprantu, kad pirminis blaškymasis paklaidino dar labiau.

Taigi, jei buvai pasiklydęs bent valandai, manau, prisimeni tą jausmą, kai

adrenaliną šauna aukštyn ir blaivus protas sustingsta. Adrenaliną padeda organizmui gintis ir greičiau reaguoti į puolimą, tačiau visiškai nepadeda, kai reikia blaivaus proto.

Įsivaizduok hipotetinę situaciją. Vakarop išėjai pasivaikščioti. Šviečia saulė, šiltas oras, mūvi šortus ir vilki šauliškus marškinėlius. Turite šokoladuką ir šiek tiek vandens. Vaikštinėdamas supratai, kad nebežinai, kurioje pusėje palikai automobilį, pradėjo temti, o oro temperatūra sparčiai krinta. Supranti, kad iki visiškai sutemstam automobilio nepasieksi. Tavo širdis pradeda plakti sparčiau, ima panika, prasideda blaškymasis.

S.T.O.P. KĄ TURĖTUM DARYTI?

Daugelyje išgyvenimo situacijų gali padėti algoritmas, kurį galime vadinti S.T.O.P. Jis padeda neprisidaryti dar daugiau bėdos.

Iššifruokime, kaip veikia S.T.O.P. algoritmas.

S – sustoti. Pirmasis algoritmo žingsnis tam, kad sustotum, turėtum laiko nurimti ir neleistum panikai nugalėti blaivaus proto. Taigi, jei situacija leidžia, sustok, pasidėk kuprinę, atsisėsk, užsimerk ir giliai kvėpuok. Pabūk ramiai, kol visiškai nusiraminsi ir pradėsi blaiviai mąstyti.

T – tikslas. Ramiai pagalvok, ką daryti toliau. Pagalvok apie svarbiausius dalykus, į kuriuos reikia sutelkti dėmesį, kad pasiektum galutinį tikslą. Gal tau reikalinga laikina pastogė, maistas, vanduo ar ugnis. Tai tampa mažaisiais tavo sėkmingo išlikimo tikslais.

O – orientacija. Pabandyk susiorientuoti, kur esi ir kur link turi judėti. Pavyzdžiui, jei žinai, kad pietryčių kryptimi yra gyvenvietė, pagal gamtinius objektus nusistatyk kryptį ir judėk ta linkme.

P – planas. Prieš pradėdamas judėti susidaryk planą. Net jeigu įgyvendinsi pirmus tris algoritmo punktus, bet nesusidarysi plano, blaškysiesi kaip beprotis, kol lengva situacija pasidarys superekstremali. Plano susidarymas leis tausoti jėgas, tikslingai atlikti papildomas užduotis ir siekti tikslo.

Mūsų hipotetinėje situacijoje pastebėjai, kad iki nakties liko labai mažai laiko. Nors dangus giedras, supranti, kad naktis bus šalta, turi mažai vandens, neturi šiltų rūbų, ugnies ir šviesos šaltinio. Tau reikia grįžti prie automobilio. Supranti, kad to per artimiausias kelias valandas padaryti nepavyks. Vieta kalvota, tad tamsoje per ją eiti pernelyg pavojinga. Čia įsijungia S.T.O.P. Sustok ir aprimk. Siekiant galutinio tikslo tau reikės laikinos pastogės, atsiranda papildomas tikslas.

Bandydamas susiorientuoti supranti, kad pagal aplink esančius objektus to padaryti negali. Pradedi planuoti: pradžioje įsirengsiu pastogę iš šakų, sulauksiu nakties, naktis giedra, vadinasi, matysis šiaurinė žvaigždė, pagal kurią susiorientuosiu, maisto neturiu, bet pavykus susiorientuoti tikrai per kelias valandas galėsiu grįžti iki automobilio, tad į šią dalį galiu specialiai laiko neinvestuoti. Vykdam planą.

Kaip supranti, situacijos aprašymas labai supaprastintas, jis tik principinės schemos demonstracija. S.T.O.P. yra svarbus elementas, nes atlikęs šį algoritmą jausiesi ramiau, valdantis situaciją. Net jei tai yra iliuzija, tu apgauni savo smegenis ir ilgiau nepasiduodi panikai, kuri šiuo atveju gali būti pavojinga. Gali atrodyti, kad algoritmo laikymasis gaišins tavo laiką, bet taip nėra, nes net jei ir valandą sugaiši jo realizavimui, turėsi daugiau galimybių išgyventi, nei darydamas viską iš eigos. Nors, žinoma, tai ne aksioma, o dėsningumas.

POZITYVUS NUSITEIKIMAS

Išgyvenimo mokymuose, kai būna sunku, paprastai sakau: sunku? Skauda? Vadinasi, esi gyvas. Kitu atveju jau nieko gero nelauk...

Pozityvaus psichologinio nusiteikimo išlaikymas yra vienas iš svarbiausių išgyvenimo įgūdžių. Jei leisi panikai paimti viršų, bloga situacija taps dar blogesnė. Gebėsi išlaikyti blaivų protą, turėsi daugiau galimybių išgyventi, nes šaltas protas padeda priimti racionalesnius sprendimus. Viskas tūno tavo galvoje. Situacijos beviltiškumas lemia tavo psichologinę būseną ir požiūrį, tad jau dabar mokykis išlikti ramus sau nepatogiose situacijose, pavyzdžiui, gali pradėti nuo to, jei ant tavęs rėkia, prieš atsakydamas suskaičiuok iki 10, tada jau reaguok; stovi parduotuvėje ir skubi, o prieš tave atsiskaitinėjanti močiutė viską daro taip, lyg prieš akis dar visa amžinybė, pabandyk nesinervinti ir išlikti ramus. Rodos, ką tokios situacijos turi bendro su ekstremaliojomis, išgyvenimo situacijomis, bet čia svarbus nuo tavęs nepriklausantis dirgiklis, kuris verčia išjungti šaltą protą ir reaguoti emocionaliai ir iracionaliai. Išmokęs net ir tokiose kasdienėse situacijose išlikti ramus, lengviau blaivų protą išlaikysi ir rimtesnėse situacijose. Minutė saviugdos yra verta valandos išgyvenimo.

PREVENCIJA

Prevencija visuomet svarbi, štai kelios priemonės, kurias galite pasitelkti, norėdami išvengti ekstremalių situacijų. Net ir trumpam išvykdamas pasakyk

artimiausiems žmonėms, kur keliausi, koks bus tavo maršrutas, kada grįši, kada susisieksi ir pan. Jei negrįžai arba nesusisieksi laiku, artimieji galės skelbti paiešką. Paieška bus pradėta nuo to maršruto, kuriuo ketinai keliauti, tad kuo labiau informuoti tavo artimieji, tuo daugiau šansų, kad tave greičiau ras.

Kad ir kur eitum, turėk išgyventi reikalingų įrankių komplektą. Nebūtina imti išvykimo krepšio, bet ugnies šaltinis, vanduo, šokoladukas, pirmos medicinos pagalbos rinkinys, peilis ir kompasas turėtų būti įprasti daiktai, su kuriais išėsi iš savo kiemo.

Jei keliauji ne vienas, svarbu kartu su bendrakeleiviais susidaryti planą, ką darytumėte, jei vienas iš jūsų pasiklydęs. Paprasčiausias variantas, kai pasiklydęs asmuo lieka toje vietoje, kur pasimetė, o grupė grįžta tuo pačiu keliu jo surasti. Bet situacijos gali būti įvairios ir gali prisireikti kitokio plano.

EKSPERIMENTAS

Jei niekada nebuvai pasiklydęs, pabandyk paeksperimentuoti.

Nuvažiuk į laukinę vietovę. Tai nebūtina turi būti gūdi giria, užtenka atokesnio miško, kur nėra technogeninių garsų ir žmonių. Apsimesk, kad pasiklydai. Įsivaizduok, kad nebežinai, kaip grįžti ir turėsi čia praleisti naktį. Stebėk, kas vyksta su tavo psichika, kaip jautiesi, kokios mintys tave aplanko ir pan.

Dabar pabandyk apgalvoti S.T.O.P. algoritmo elementus. Kaip jautiesi?

Tai paprastas pratimas, kurį gali išbandyti. Gali atrodyti, kad jis yra juokingas ar nereikšmingas, bet jis tikrai gali padėti pasiruošti tiems baimę keliantiems išgyvenimams, kurie tave išties ekstremalioje situacijoje. Žinoma, pats eksperimentas priklausys nuo tavo gebėjimo įsijausti į situaciją, bet pakartojus jį kelis kartus pavyks be vargo identifikuoti, kas su tavimi vyksta.

Nepamiršk, kad ekstremaliose situacijose optimizmas ir pozityvumas turi milžinišką galią. Tai nepakankamai įvertintas išgyvenimo įgūdis, kurį verta praktikuoti. x



APIE IŠDAVYSTĘ IR IŠDAVIKUS

SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS REMIMO FONDAS



TEKSTAS IR NUOTRAUKA:

Valdas Kilpys

Kas yra išdavystė? Ką galima išduoti? Regis, paprasti ir šauliui aiškūs klausimai tampa gerokai sudėtingesni, kai pradedi gilintis. Juk skirtingai bus traktuojamas niekšas, kuris išdavė draugą, ir tas, kuris atskleidė savo, tarkime, tarnybos paslaptį. Vienaip vertinsime tą, kuris yra susaistytas priesaika valstybei, ir tą, kuris čia tik laikinai dirba ar yra koks neaiškus imigrantas...

9

KAIP ŠAULYS ĮSIPAREIGOJA LIETUVAI?

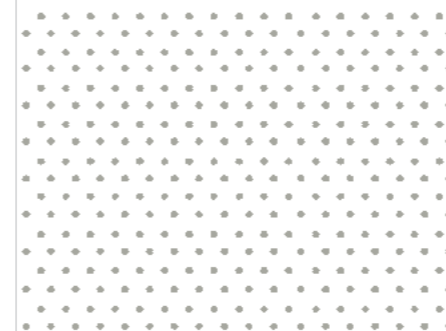
Pareigas ir įsipareigojimus galima suprasti įvairiai. Mūsų organizacija tuo ir unikali, kad visi piliečiai gali prisijungti, nepriklausomai nuo politinių įsitikinimų. Ir nors tam tikrais atvejais kyla įvairių įtampų, faktas lieka faktas: ne pareigos, politinės pažiūros ar kokia nors kita socialinė, politinė, ekonominė priklausomybė lemia šaulio įsipareigojimus valstybei. Jie – įsipareigojimai – ir unikalūs, ir skirtingi vienu metu. Kaip ir patys šauliai.

Jei, tamsta, esate liberalas, vadinasi, asmens / piliečio autonomija jums yra svarbiausia. Kitaip tariant, jūs šventai tikite, kad pats atėjote į mūsų organizaciją, pasirinkote įsipareigojimus ir juos vykdyte arba nelabai. Kitaip tariant, esate laisvas žmogus kam nors įsipareigoti, dalyvauti ir... išduoti, jei tai pasirodytų naudingiau. Susisiejęte su valstybe laisva valia, gerbiate jos įstatymus, o LŠS yra papildomas dėmuo vykdamas laisvai pasirinktas pilietines prievoles.

Jei, tamsta, esate konservatyvių pažiūrų (ne partine, o tikrąja konservatyvumo prasme), vadinasi, branginate socialinę aplinką, bendruomenę, nuosavybę ir valstybę. Ir nenorite, kad tai kaip nors dramatiškai kistų. LŠS yra vienas iš būdų patenkinti jūsų konservatyvią prigimtį. Jūs save realizuojate tada, kai be prievartos vykdyte pareigas, kurias įgyjate kaip bendruomenės, šeimos, valstybės narys.

Jei, tamsta, esate koks nors veik anarchistas, vadinasi, priešinatės viskam, ką galima pavadinti „tvarka“ (uniformos, disciplina, atsakomybė ir t. t.). Paradoksas, bet mūsų organizacijoje esama ir tokių. Jūs negalvojate, kad valstybė yra kažkas svarbaus. Ji veikia kliuvinys nei pagalba kalbant apie įvairias organizacijas, klubus, bendrijas, būrelius. Tačiau bendruomeniškumo jausmas dažnai laimi. Ir tiesiog norisi prisidėti prie ko nors svarbaus, gero ir prasmingo. Net besislapstant.

Šauliška, pareigūno, kario, gydytojo ir net vedybinė priesaika yra labai stiprus apsisprendimas visam gyvenimui. Jos sulaužymas veda į išdavystę.



Jei, tamsta, tiesiog mylite savo valstybę ir jums vienodai šviečia politinės teorijos, vadinasi, jums pakanka to, kad čia gyvenate. Esate normalus pilietis, kuris nesukdamas galvos supranta, kad tos vietos, kur gyvena, taisyklių ir laikaisi. Tai savarankiškas sprendimas, paprastas, bet neprastas. Lokacija, teritorija ir supantys žmonės – svarbiausia.

IŠDAVIKAS, ŠNIPAS, O GAL TIESIOG KOLABORANTAS?

Visi išvardyti niekšų pavadinimai šauliui neabejotinai kelia negerus jausmus. Tačiau skirtumo tarp jų esama. Negatyviausiai, ko gero, vertinamas išdavimas. Lietuvių kalbos žodyne randame dvi išdaviko reikšmes: a) kas sulaužo ištikimybę, išduoda priešams, įskundžia, t. y. Tėvynės išdavikas, b) kas atskleidžia paslaptį, išduoda, parodo.

Kitaip tariant, kalbant apie išdavystę svarbūs du aspektai: pirma, čia nujaučiamas priesaikos buvimas, o sulaužyti ją yra grynų gryniausia išdavystės apraiška. Šauliška, pareigūno, kario, gydytojo ir net vedybinė priesaika yra labai stiprus apsisprendimas visam gyvenimui. Jos sulaužymas veda į išdavystę. Ir antra, kalbant apie išdavystę labai svarbus Tėvynės buvimas. Nors kiekvienas ją suprantame savaip (Tėvynė ne visuomet tapati valstybingumui), jos išdavystė yra sunkus moralinis nusižengimas.

Šnipams šiuo požiūriu gerokai lengviau. Šnipinėjami savo valstybės naudai jie tiesiog vykdo pareigą. Toks darbas ir tiek žinių. Tačiau kas nutinka, kai šnipinėjai priešiškių valstybių naudai? Jei tai daroma savoje valstybėje, regis, toks asmuo yra veikiau išdavikas nei šnipas. Priklausymas vietai bendruomenei, buvimas vietiniu ir dar piliečiu ir veikimas prieš naudai yra gryna išdavystė. Šnipinėja svetimi, savi išduoda.

Įdomu pastebėti, kad kuo valstybėje mažiau demokratijos, tuo daugiau šnipų, išdavikų ir agentų. Štai prieš kelerius metus Rusijoje buvo net įvestas specialus terminas tiems asmenims, kurie dirba ar kitaip bendradarbiauja su užsienio organizacijomis, fondais ar net įmonėmis, apibūdinti. Valstybė juos oficialiai pavadina „užsienio agentais“. Nuo to laiko bet koks žmogus, vystydamas viešą veiklą, privalo visur pažymėti, kad yra „užsienio agentas“. Taip jis priverčiamas pareikšti, kad yra nelojalus valdžiai, „susitęsęs“.

Dėl kolaboravimo viskas gerokai paprasčiau. Tai veikiau pasyvus nesipriešinimas. Kita vertus, labai sunku nustatyti ribą, kada kolaboravimas priartėja prie išdavystės ribos.

ĮSTATYMŲ VIRŠENYBĖ, ARBA INFORMACIJA KAIP GINKLAS

Jei paskaitytumėte Lietuvos baudžiamojo kodekso 117 straipsnį, jis skamba taip: „Lietuvos Respublikos pilietis, karo metu ar po karo padėties paskelbimo perėjęs į priešų pusę arba padėjęs priešui veikti prieš Lietuvos valstybę, baudžiamas laisvės atėmimu nuo penkerių iki penkiolikos metų.“ Kaip ir viskas aišku:

– Išdavikas turi būti Lietuvos pilietis, t. y. lietuviui išdavikas – tik lietuvis (jį neperžengiame tautininkiško mąstymo ribų, nes mąstant šiuolaikinėmis kategorijomis viskas dar labiau susivelia).

– Kalbama apie karą arba karo padėtį.

Regis, vėl susiduriame su daug neaiškumų. Tarkime, kaip iš tiesų pavadinti Algirdo Paleckio veiksmus, nukreiptus prieš Lietuvą? Jis šnipinėjo ar vis dėlto išdavinėjo? Karo padėties kaip ir nėra, bet niekšelis juk Lietuvos pilietis. Kas svarbiau?

Žvilgtelėkime į platesnius vandenius. Daugumoje Europos valstybių baudžiamojo atsakomybė už valstybės išdavystę siejama su šiomis nusikalstamomis veikomis:

– valstybės perversmas;

– pagalba užsienio valstybei veikti prieš savo pilietybės valstybę;

– šnipinėjimas (apie tai jau kalbėta, tai slidi tema);

– antikonstitucinių grupių ar organizacijų kūrimas ir veikla;

– piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais;

– viešas raginimas smurtu pažeisti valstybės suverenitetą;

– neteisėtas disponavimas informacija, kuri yra valstybės paslaptis;

– valstybės paslapties atskleidimas ar praradimas.

Pats metas permąstyti šauliškas pareigas ir įsipareigojimą būti doru piliečiu. Kurie iš viso aukščiausiai išvardyto sąrašo nusikalstamų veikų yra arčiausiai, lengviausiai įvykdomos šaulio? Teiginys apie pagalbą užsienio valstybei – neabejotinas prioritetas. Nes bendras ir apie nieką.

Tačiau šiuo atveju svarbiausi galimi (ir neretai iš kvailumo padaryti) nusikalstamos veikos atvejai sietini su informacija. Nors mūsų organizacija nėra itin slapta, esama daug dalykų, apie kuriuos derėtų tiesiog patylėti. Nes tam tikromis sąlygomis (o mes gyvename būtent tokiomis sąlygomis) informacija yra prilyginama ginklui.

TRUPUTIS ISTORINIŲ ŽINIŲ

Nepriklausomoje Lietuvoje valstybės išdavystės nusikaltimai buvo reglamentuoti Baudžiamajame statute (1903) bei jo pakeitimo ir papildymo įstatymuose. Ypatinguose valstybės apsaugos įstatuose (1919), Organizacijų, sudarytų okupuotoje Lietuvoje ar svetimose valstybėse, dalyviams ir jų padėjėjams bausti įstatyme (1929), Tautai ir valstybei saugoti įstatyme (1934) [iš Visuotinės lietuvių enciklopedijos].

Už Baudžiamajame statute bei jo pakeitimo ir papildymo įstatymuose nustatytas veikas buvo baudžiami ir užsieniečiai.

Valstybės išdavyste kaltinamų asmenų bylos buvo nagrinėjamos apygardų teismuose, Apeliacinuose rūmuose, Vyriausiam Tribūnole, Kariuomenės teisme, karo lauko teismuose. 1922–1938 metais pradėti baudžiamąją bylą dėl Lietuvos Respublikos Prezidento, Ministro pirmininko, ministro ar Valstybės kontrolieriaus padarytos valstybės išdavystės galėjo tik Seimas. x

JOKŪBAS KASPERAVIČIUS: „KIEK PASTANGŲ ĮDĖSITE, TOKĮ REZULTATĄ IR PASIEKSITE“



1

10

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKA: asmeninis Jokūbo Kasperavičiaus archyvas

1. Jokūbas Kasperavičius – karys savanoris, kuris savo žiniomis dalijasi ir su moksleiviais, ir su mokytojais.

„Mėgstu mokytis ir mokyti. Geras jausmas, kai turi galimybę savo žinias perduoti kitiems“, – sako Jokūbas Kasperavičius. Baigęs Generolo P. Plechavičiaus kadetų licėjų, kuriame praleido aštuonerius metus, o būdamas dvyliktoku tapo Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariu. Dabar Jokūbas dalyvauja šaulių veikloje kaip instruktorius, kuris savo žiniomis dalijasi ir su jauniaisiais šauliais, ir su jaunųjų šaulių būrelių vadovais, ir su mokytojais.

Didžiausia baimė buvo ta, kad nepavyks mokomosios medžiagos perteikti taip, jog ją lengvai suprastų ir įsisavintų klausytojai.

Kokia buvo pradžia? Kaip tapai instruktoriumi?

Man visuomet patiko disciplina ir tvarka, todėl puikiai save realizavau sukarintose veiklose. Mėgstu mokytis pats ir savo žiniomis dalytis su tais, kuriems jų reikia, su žmonėmis, kurie domisi tais pačiais dalykais. Turbūt vienas geriausių jausmų yra žinoti, kad kažkas iš tavęs pasiėmė sau naudingos ir reikalingos informacijos. Instruktoriumi tapau Šaulių sąjungos vado pavaduotojui Tadiui Venskūnui pakvietus į kursų pasidalyti savo žiniomis su jauniaisiais šauliais ir mokytojais, kurie dirba su jaunimu, dėsto Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursą moksleiviams.

Kokie buvo pirmieji tavo vesti mokymai? Ar pameni juos?

Pirmieji mokymai buvo visai neseniai – praėjusiais metais, todėl puikiai juos pamenu. Didžiausia baimė buvo ta, kad nepavyks mokomosios medžiagos perteikti taip, jog ją lengvai suprastų ir įsisavintų klausytojai. Baisu buvo nepatenkinti kursantų lūkesčių, tačiau mokymams pasibaigus ir pasikalbėjus su kursantais buvau ramus, nes žinojau, kad padariau, ką galėjau, o jų atsiskaitymo rezultatai man parodė, kad informacija buvo įsisavinta.

Labiausiai pasisekė Jūsų vesti mokymai? Kas tai lėmė ar, apskritai, kas lemia mokymų sėkmę?

Šiais metais vesti mokymai buvo sėkmingesni, nes turėjau įgijęs patirties, žinojau, kokius dalykus reikia akcentuoti ir kaip informaciją perteikti kursantams suprantamiau, aiškiau. Sėkmė, mano manymu, priklauso nuo to, kiek noro ir pastangų įdėsi siekdamas rezultato. Žinoma, patirtis taip pat yra labai svarbi.

Dirbate ir su jauniaisiais šauliais, ir su mokytojais. Kuo skiriasi darbas su vaikais ir suaugusiais?

Dirbant su vaikais galima mokyti žaismingiau ir paprasčiau, o su mokytojais jauti pareigą būti kruopštesnis, norisi labiau atkreipti dėmesį į detales ir dėstymo metodiką, nes jie turi daug pedagoginės patirties.

Kokių netikėčiausių klausimų esi sulaukęs iš mokytojų?

Visų pirma, mokytojams kyla klausimas, ar aš turiu pakankamai žinių ir kompetencijų, kad galėčiau juos ko nors išmokyti. Įprastai į kursus susirenka už mane vyresni, tačiau kursų metu priename prie išvados, kad amžius ne visada atspindi sukauptą žinių ir patirties kiekį. Mokytojai domisi smulkiais detalėmis, visada paprašo patikslinti tai, kas neaišku, žinoma, kartais matau ir savęs stabdymo, kartais galbūt jaučiamasi nepatogiai, kai reikia užduoti klausimus, nes jie patys yra mokytojai, jie tarsi jaučia pareigą viską žinoti, nors tai yra neįmanoma. Kiekvienas savo sritį išmano geriausiai, o į kursus jie ir atvyksta išmokyti to, ko nemoka. Tam kursai ir organizuojami.

Frazė, kuria motyvuojate kursantus?

Viena pagrindinių frazių – kiek pastangų įdėsite, tokį rezultatą ir pasieksite.

Įsimintiniausia kursų situacija?

Mane privertė susimąstyti vienas kursanto klausimas – ko tu gali mus išmokyti būdamas toks jaunas? Po šio klausimo man jau buvo principo reikalas padaryti kiek įmanoma daugiau, kad kursantas išmokyti kuo daugiau naujų dalykų, ir parodyti, kad amžius nėra tas vertinimo kriterijus, pagal kurį galima vertinti instruktorių.

Kas sunkiausia instruktoriaus darbe?

Surasti „tinkamą“ būdą prieiti prie kursantų, išsiaiškinti, kaip jiems lengviausiai įsimenama informacija.

Didžiausia kurso nesėkmė?

Kol kas tokių dar neturėjau ir tikiuosi, kad neteks su jomis susidurti. Nors kiekviena nesėkmė suteikia papildomos patirties, iš kurios galima pasimokyti.

3 žodžiais apibūdink gerą instruktorių.

Atsidavęs, kruopštus, smalsus.

3 žodžiais apibūdink gerą mokinį.

Besidomintis, smalsus, kūrybingas.

Juokingiausias nutikimas mokymų metu?

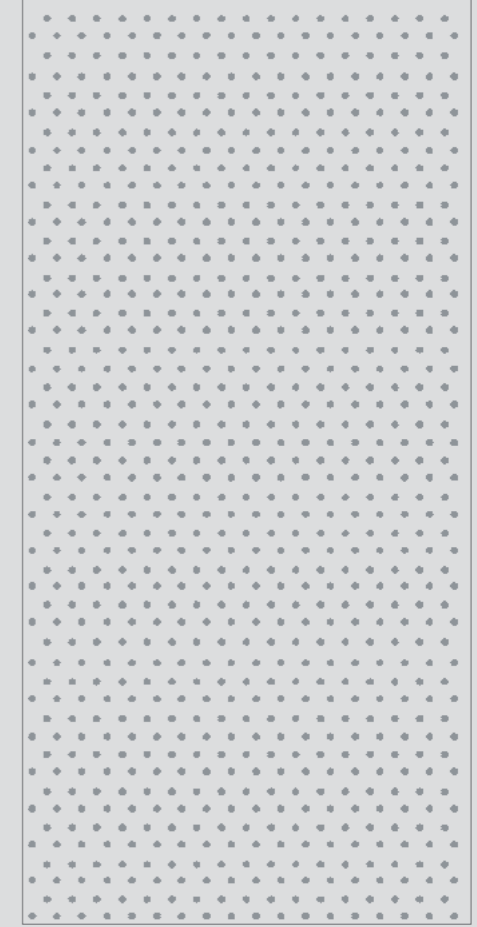
Juokingiausių momentų nutinka tada, kai kursantai papokštuoja apie dėstomą medžiagą, tačiau jie būna teisūs.

Dar galiu paminėti situaciją, kuri kartais nutinka ir sukelia šypsena. Buvę jaunieji šauliai iš įpročio per mokymų uždarymo ir pažymėjimų įteikimo ceremoniją Sąjungos vadui pristato kaip jaunieji šauliai, o ne kaip šauliai. Bet ko tik nepasitaiko?..

Kaip dažnai instruktoriui pačiam reikia tobulinti savo žinias? Kokius pastaruosius kursus esate baigęs pats?

Instruktorius turi mokytis nuolat, kiekviena patirtis turi būti įsiminta, išanalizuota, kodėl ir kaip tai įvyko, tam, kad atėjus laikui tai būtų galima perduoti kursantams kaip pamokantį dalyką.

Esu baigęs šaulio gelbėtojo kursą, perėjęs inžinieriaus mokymus, dalyvavęs tarptautinėse NATO pratybose, dalyvavęs skyriaus vado kurse, perėjęs KASP žvalgų atranką. x





1

SU KOVOS DVASIA Į PRIEKĮ

11

1. Diena ar naktis - visai nesvarbu. Kariūnai neturi prarasti budrumo ir vykdyti jiems skirtas užduotis.

2. Sunkiai praeinami miškai, pelkės - visos kliūtys įveikiamos, kai šalia ginklo broliai, kurie visuomet išties pagalbos ranką.

3. Po sunkių išbandymų kiekvienas tampa drąsesnis ir ištvermingesnis.

TEKSTAS: Lina Vaitiekūnaitė
NUOTRAUKOS: Eimantas Genys

Šį kartą pirmakursiai kariūnai miške praleido ne vieną, bet tris paras. Vadinas, ir išbandymų daugiau, ir parodyti, ko Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos pirmojo kurso kariūnai išmoko, galimybių daugiau. Taip, čia jau baigiamosios ir svarbiausios Kariūnų bazinio kario kurso pratybos, kada jie gali parodyti, kaip moka judėti mūšio lauke, saugoti paskirtus objektus naktimis, dirbti komandoje ir atlikti kitas taktikos, ryšių, ginkluotės užduotis.

Viskas tuo nesibaigė – finišas vis tiek lengvai ir greitai nebuvo pasiekiamas. Prasiidėjo tikras „Kliūčių takas“ per pelkes ir miškus. „Purvo vonios“ nepriminė poilsio, bet ištiesta kito kariūno ranka ir šypsenos veide rodė, kad viskas įmanoma. Svarbiausia, stengtis ir su kovos dvasia judėti į priekį. Nebuvo lengva, bet lengvų kelių nebūna. Kai tam pasiruoši, kai kovoji ne tik už save, bet ir šalia esantį žmogų, tikslą pasieki.

Taip pirmojo kurso – Saulės mūšio kuopos – kariūnai pasiekė Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomąjį pulką, o pratybas vainikavo tradicija – kiekvienas vadinamojoje Radvilėnų Kūlgrindoje paliko per pratybas uniformos kišenėje saugotą akmenėlį, simbolizuojantį jo ryžtą ir ištvermę. Taip mažas akmenėlis didelį vežimą vertė.

„Pabaiga? Ir taip, ir ne. kažkas pasibaigia, kažkas prasideda“, – įsitikinę kariūnai, baigę Kariūnų bazinį kario kursą. Vienuolika savaitių tik iš pradžių atrodė daug. Atlikti visas užduotis ir taikytis prie naujų taisyklių buvo išbandymas.

Paskutinė kurso diena prasidėjo rikiuote. Kariūnams buvo įteikti kurso baigimo pažymėjimai, už geriausius mokymosi rezultatus – padėkos raštai.

Geriausiu kurso dalyviu išrinktas kariūnas Kristupas Juras, pademonstravęs iniciatyvą ir motyvaciją. Pagal Mokomojo pulko tradiciją jis buvo apdovanotas bunčiuku, kuris primins baigtą kursą, pulką, kuriame gyveno ir mokėsi, bei didįjį Lietuvos etmoną Jonušą Radvilą.

Kristupas yra šaulys. Kaip jis tvirtino, į Akademiją jį ir atvedė Lietuvos šaulių sąjunga, nes dalyvaudavo šaulių stovyklose, kuriose veikla buvo labai panaši į karių vykdomas užduotis.

Mokomojo pulko vadas plk. ltn. Marius Kugauda, kreipdamasis į kariūnus, linkėjo grįžus į Akademiją ir pradėjus studijas nepamiršti KBKK gauto karinio parengimo. „Jūs gavote daug įgūdžių, įgijote patirties, tapote drąsesni, ištvermingesni, todėl nepamirškite to, kas padėjo jums tai gauti, – patarė MP vadas. – Baigę Lietuvos karo akademiją tapsite vadais, tačiau tai dar nieko nereiškia. Lyderystė – tai tas momentas, kurį turite nuolat ugdyti.“

Pasibaigus Kariūnų bazinio kario kursui, kiekvienas prisipažino – jau galvojo apie artėjantį svarbiausią įvykį – kario priesaiką Lietuvos valstybei. x



2

3





1

KARO AKADEMIJOS KARIŪNAI PRISIEKĖ LIETUVAI

12

1. Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas-jaunųjų šaulių vadas Tadas Venskūnas įteikia šaulio ženklą jauniems šauliams, kurie pasirinko karininko kelią.

2. Akademijos vėliavą visų prisiekiančiųjų vardu bučiuoja buvęs jaunasis šaulys Kristupas Juras.

TEKSTAS: Lina Vaitiekūnaitė
NUOTRAUKOS: Eimantas Genys

Katedros aikštėje, Vilniuje, lapkričio 15 d. vyko Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos pirmo kurso kariūnų priesaikos ceremonija. 80 vaikinių ir merginų Tėvynei prisiekė negailėdami jėgų ir gyvybės ginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Didelė dalis pradedančiųjų studijas jau yra davę kario priesaiką anksčiau, tarnaudami Lietuvos kariuomenėje.

„Džiaugiuosi, kad Lietuvos šaulių sąjunga padėjo sukurti pagrindus ir parodė kryptį, kur toliau eiti renkantis gyvenimo kelią – Jūs pasirinkote tarnauti Lietuvai“, – sakė Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas-jaunųjų šaulių vadas Tadas Venskūnas.

Iškilmingoje ceremonijoje dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen, krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas, Lietuvos karo akademijos, kariuomenės pajėgų ir dalinių vadovybė, Lietuvos šaulių sąjungos, Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjaus atstovai, Akademijos dėstytojai, prisiekiančių kariūnų artimieji ir kiti svečiai.

Seimo Pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen, kreipdamasi į kariūnus, pabrėžė, kad nieko nėra kilniau už pasiryžimą ginti savo Tėvynę: „Jūsų priesaikos žodžiai, jūsų kilnus atsidavimas ir jūsų meilė Tėvynei yra įkvepiantis pavyzdys visiems. Tikėkite savimi, savo ginklo broliais ir seserimis.“

„Kariūnai, žengdami šiuo keliu, vykdydami jums numatytas užduotis, susidursite su ne viena pergale ir iššūkiu. Jūsų valia stiprina ne tik jus, bet ir visus čia susirinkusius. Šiandienos Lietuvos kariuomenė – geriausiai pasirengusi ir visuomenės vertinama per visą nepriklausomybės istoriją. Modernizacija įgauna neregėtą pagreitį: perkama naujausia ginkluotė ir technika, sparčiai vystoma infrastruktūra, vyksta pajėgumų plėtra“, – sveikindamas kariūnus sakė krašto apsaugos ministras A. Anušauskas.

Akademijos viršininkas brg. gen. Almantas Leika priminė, kad priesaika yra ne tik ritualas ir vien skambūs žodžiai: „Prisiekdami kariai duoda pažadą, kuris reiškia atsakomybę ir įsipareigojimą savo tėvams ir artimiesiems, draugams, Lietuvos žmonėms ir valstybei ne tik gerai mokytis, sąžiningai tarnauti, laikytis Lietuvos



2

Respublikos Konstitucijos, įstatymų, vykdyti savo vadų įsakymus, bet ir prirėkus negailėti jėgų ir gyvybės, ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.“

Kariūnams buvo įteikti simboliniai antpečių ženklai, primenantys vieno ryškiausių pasipriešinimo okupacijai vadų ir lyderių – generolo Jono Žemaičio-Vytauto – istorinį indėlį. Ši tradicija perimta iš tarpukariu veikusios Karo mokyklos, kurios auklėtiniai segėjo antpečius su tuomečio mokyklos globėjo Lietuvos prezidento Antano Smetonos inicialais.

Tęsiant tradicijas, teisė pabučiuoti Akademijos vėliavą visų prisiekiančių kariūnų vardu buvo suteikta Kristupui Jurui, pripažintam geriausiai Kariūnų bazinį kario kursą baigusiu kariūnu. Kristupas tvirtino, kad į Akademiją jį atvedė Lietuvos šaulių sąjunga, nes, būdamas šaulys, dalyvaudavo šaulių stovyklose, kuriose veikla buvo labai panaši į karių vykdomas užduotis. „Nusprendžiau, kad geriausiai savo potencialą panaudočiau būdamas karininkas, nes kariuomenės vertybės man artimos, griežtesnė rutina ir taisyklės manęs negąsdina. Vadinasi, reikia mokytis Lietuvos karo akademijoje, kad įgyčiau karininko profesiją ir baigčiau universitetines studijas. Viskas vienoje vietoje!“ – savo pasirinkimą paaiškino vaikas.

Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas-jaunųjų šaulių vadas Tadas Venskūnas šiemet į Akademiją įstojusiems jauniems šauliams

kariūnams įteikė šaulio ženklus. „Džiaugiuosi, kad Lietuvos šaulių sąjunga padėjo sukurti pagrindus ir parodė kryptį, kur toliau eiti renkantis gyvenimo kelią – Jūs pasirinkote tarnauti Lietuvai. Šiandien jums įteiksiu šaulio ženklą, kurį, tikiuosi, garbingai nešiosite. Taip jūs parodate, kad prisimenate, kokia buvo jūsų pasirinkto kelio pradžia. Linkiu visiems jums grįžti į jaunųjų šaulių stovyklas, į savo padalinius ir dalytis savo patirtimi, įkvėpti jaunuosius šaulius sekti jūsų pavyzdžiu“, – išsiriavusiems kariūnams sakė Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas-jaunųjų šaulių vadas T. Venskūnas.

Studijas Lietuvos karo akademijoje pradėjo gausus būrys šaulių, taip pat Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjaus auklėtinių, kurie jau anksčiau susipažino su kariška tvarka ir pasirinko studijuoti Karo akademijoje.

Visi norintys Katedros aikštėje galėjo apžiūrėti Karo akademijos stendą, kuriame pristatomos kariūno ir karininko uniformos, ginklai, kario ekipuotė ir kiti su karybos studijomis susiję daiktai.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija yra vienintelė aukštoji mokykla Lietuvoje, suteikianti universitetinį ir karinį išsilavinimą. Ji rengia karininkus lyderius, pasirengusius vadovauti Lietuvos kariuomenės padaliniams karo ir taikos metu. Aukštas šios profesijos įvertinimas rodo jaunų žmonių norą prisidėti prie šalies saugumo stiprinimo. x



1

„JAUNŲJŲ ŠAULIŲ ASAMBLĖJA 2023“ – ŠIANDIENAI IR RYTOJUI

1. Jaunųjų šaulių asamblėjos dalyviai ir lektorius Dalius Mašalas.

2. Norint produktyvaus darbo, reikia tinkamos komandos - jų formavimui pasitelkti įvairūs žaidimai.

13

TEKSTAS: Gertrūda Šitkauskaitė
NUOTRAUKOS: Karolina Kinderytė

Jaunųjų šaulių asamblėja – renginys, kasmet suburiantis vienus aktyviausių jaunųjų šaulių iš visos Lietuvos. Šiais metais į renginį dalyviai rinkosi siekdami vieno tikslo – per tris dienas išmokti ir sužinoti kuo daugiau apie realius hibridinio karo Lietuvoje ir pasaulyje, IT galimybių pavyzdžius ir poveikį. Tokie susitikimai organizuojami prisitaikant prie besikeičiančio šiandienio jaunimo – siekiant įveikinti jų susidomėjimą ir turimas žinias apie technologijas, skatinti jas pritaikyti kasdieniame gyvenime, įkvėpti kurti, o ne griauti.

Lietuvos šaulių sąjungos štabo ir Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ atstovai jaunuosius šaulius kvietė burtis spalio 27–29 dienomis Kaune, Gen. P. Plechavičiaus kadetų licėjuje. Visą savaitgalį kartu praleidę akademikai ir jaunieji šauliai bendravo su kviestiniais svečiais, naujai įgytas žinias iškart įtvirtino atlikdami lektorių skirtas užduotis.

Renginį atidarė ir jo toną davė korporacijos „Saja“ sendraugis mjr. Alminas Sinevičius. Svečias pokalbio su jaunaisiais šauliais metu diskutavo apie šių dienų mokinių sunkumus ir asmenines patirtis. Itin daug klausimų kėlė svečio įgytos patirtys misijos Malyje metu. Įdomu buvo viskas nuo smulkiųjų detalių – kaip įmanoma pasinaudoti galimybe išvykti,

kaip atrodė pakitusi svečio rutina – iki to, kokias išvadas ir rezultatus svečias mato grįžęs. „Jis su mumis užvedė diskusiją apie šiuolaikines grėsmes paaugliams, taip pat pasidalijo savo patirtimi ir pasakojimais iš misijos. Man labiausiai įsiminė raginimas nenuklysti blogio keliu, nes „gėris visada laimi“;“ – sakė viena aktyviausių renginio dalyvių A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės jaunoji šaulė Liepa Zorubaitė.

Jaunuosius šaulius aplankė KAM Atsparumo hibridinėms grėsmėms grupės atstovas T. Čeponis. Svečias supažindino jaunuolius su hibridinėmis grėsmėmis, jų įtaka valstybei ir kiekvienam piliečiui. Jaunieji šauliai nepraleido progos išsiaiškinti, kokių hibridinių iššūkių kyla Lietuvoje, tiesiogiai paveikiančių ir juos, moksleivius. Jaunieji šauliai domėjosi apie kasdieną naudojamą informacinės erdvės saugumą, melagingų pranešimų apie grėsmes mokyklose galimą kilmę, šio proceso eigą ir padarinius. Praktinės užduoties metu dalyviai turėjo galimybę įsivertinti suvokimą ir žinias apie hibridinį saugumą ir grėsmes.

Dirbtinio intelekto (DI) ekspertas, verslininkas Dalius Mašalas atkreipė dėmesį, kad dirbtinis intelektas daugiausia automatizuos užduočių atlikimą, papildys žmogaus atliekamą darbą ir poreikius, tačiau visiškai pakeisti žmonių negalės. Svečio manymu, tai suteiks galimybę žmonėms daugiau laiko skirti kūrybiškam darbui, sprendimų priėmimui ir užduočių, reikalaujančių empatijos ir žmogiško suvokimo, vykdymui. Jauniesiems šauliams buvo pristatytos rizikos, kaip gali būti apgauti arba kaip pasinaudojus dirbtiniu intelektu netinkamai gali susidurti su veiksmo padariniais, kurie gali būti nepalankūs visuomenei.

Informacinių technologijų ir saugumo specialistas, visuomenininkas Marius Pareščius susitikimo metu pristatė, kad vienas iš svarbiausių klausimų šiame amžiuje yra duomenų saugumas. Su vis didesniu kiekiu asmens duomenų, kurie yra kaupiami ir perduodami internetu, atsiranda didesnė grėsmė duomenims nutekėti arba neteisėtai jais naudotis. Tai ypač svarbi tema jaunimui, kurio įsitraukimas į socialinių platformų naudojimą šiandien itin aktyvus. Be duomenų saugumo, taip pat svarbu mokytis ir suprasti, kaip naudotis skaitmeninėmis technologijomis saugiai ir etiškai.

Jauniesiems šauliams didžiausią įspūdį paliko tos asmenybės, kurios jaunimą pasiekė savo žemiškumu ir asmeniniais pavyzdžiais. Jie pabrėžė, kad lektorių pasidalijimas savo gyvenimo istorijomis, drąsa pripažinti klaidas bei karjeros



2

pradžios sunkumų atskleidimas buvo kelias į konstruktyvios diskusijos su jaunu žmogumi pradžią. Tai padėjo pasitikėti prelegentais ir patikimiau klausyti jų sukauptos patirties bei žinių kupinų pristatymų.

„Hibridinis karas, šiuolaikinės medijos, informaciniai karai – buvo labai įdomu apie tai išgirsti. Tai informacija, kuri kasdien mūsų nepasiekia, tačiau susipažinti su tuo labai įdomu ir naudinga“, – apie pranešėjus kalbėjo Vakarų (jūros) šaulių 3-osios rinktinės jaunas šaulys Tonis Petrauskas.

Asamblėja pirmą kartą buvo suorganizuota 2016 metais. Renginio temos per visus šiuos metus keitėsi tiek, kad prisitaikytų prie kintančių jaunųjų šaulių žinių poreikių, prie pasaulio įvykių ir keliamų poreikių ateičiai, tačiau per daug nenuotoltų nuo pirminės renginio idėjos. Pirmųjų asamblėjų dalyviai renginio metu diskutuodavo darbo grupėse, siekdami išgryninti ryškiausias ir didžiausias iššūkius, su kuriais susiduria veikdami rinktinėse, identifikuoti, jų akimis, realius sprendimo būdus bei pateikti kitus pasiūlymus Sąjungai aktualiais klausimais.

Pastaruosius porą metų Asamblėjoje dalyvaujantys jaunieji šauliai bando išspręsti kiek kitokį iššūkį – analizuoti fikcinių situacijų simuliacijas dirbdami komandose. Tokių užduočių metu suteikiama galimybė atskleisti jaunųjų šaulių loginiam ir strateginiam mąstymui, gebėjimui situacijų

problemas ir jų galimus sprendimų būdus išanalizuoti iki pačių smulkiųjų detalių. Nereta komanda užduoties vertinimo komisiją nustebina giliomis įžvalgomis ir įvairių „bet“ numatymu, pasiūlymais, kokios institucijos ar asmenys turėtų tinkamas kompetencijas kartu dirbti įgyvendinant idėją, galimų išlaidų paskaičiavimu.

Jaunoji šaulė Liepa ne tik aktyviai įsitraukė į užduoties sprendimą, tačiau ir buvo paskirta viena iš keturių grupių lydere. „Darbas pateiktoje simuliacijoje reikalavo didelio susidirbimo su grupe, pradėti buvo sunkiausia: visi esame iš skirtingų miestų, nežinojome net vieni kitų vardų. Pirmiausia pralaužėme ledus, o tada kibome į darbus. Tokio tipo užduotį esu dariusi ir anksčiau: teko kovinio įsakymo pavidalu suorganizuoti šimtadienio šventę abiturientams. Nors ir skamba šiek tiek juokingai, simuliaciniai uždaviniai puikiai padeda pasiruošti tikroms situacijoms“, – sakė jaunoji šaulė. Renginio dalyviui Toniui su panašiomis užduotimis tekę susidurti mažiau. „Vykdami užduotis, kai turime pristatytą kokią nors simuliaciją ir turime rasti išeitį iš probleminės situacijos, padeda įsivertinti savo žinias ir augina kūrybiškumą“, – įsitikinęs jaunas šaulys.

Nepaisant rimtos mokomosios dalies, stovyklos metu jaunieji šauliai turėjo galimybę praleisti laiką smagioje atmosferoje. Tradiciškai pirmas vakaras buvo skirtas žaidimams, įvairioms užduotims, susijusioms su komandų formavimu. Naktinė ekskursija po V forto požemius taip pat paliko neišdildomą įspūdį. x



1

REIKĖJO BERNIUKAMS PADANGĖS ŽYDROS

TEKSTAS: Vytauto Didžiojo karo muziejaus muziejininkė Justina Nenortaitė

NUOTRAUKOS: Vytauto Didžiojo karo muziejaus rinkiniai

1. Lietuvos karo aviacijos lakūnai A. Gustaitis, ltn. V. Rauba ir ltn. J. Kumpis Nepriklausomybės kovų metu.

„Reikėjo berniukams padangės žydros“ taip, kaip XX amžiaus pradžioje karo aviacijos reikėjo ir Lietuvai. Tuomet jaunai Lietuvai, žengiančiai valstybingumo keliu, reikėjo kariuomenės struktūrinio vientisumo. 1919 metų sausio 30 dieną pradėta formuoti Inžinerijos kuopa, į kurią įėjo ir Aviacijos būrys, kuris tapo kuopa, o vėliau šios kuopos pagrindu kovo 12 dieną sudaryta Aviacijos dalis ir įkurta Karo aviacijos mokykla, būtent ši diena laikoma Lietuvos karo aviacijos įkūrimo diena.

2. Lietuvos karo aviacijos mokyklos 1-oji laida, 1919 m.

3. Karo aviacijos kariai pozuoja avarijos vietoje, 1921 m.

4. Ltn. Jono Nastaro lėktuvas LVG C C-VI po avarijos aviacijos šventės metu, 1926 m.

Pradžią dažniausiai būna sunki, taip buvo ir su naujai susikūrusia Lietuvos karo aviacija. Organizuoti Aviacijos būrį paskirtas Konstantinas Fugalevičius, kuris tarnavo carinės Rusijos aviacijoje, grįžęs į Lietuvą gavo nemenką užduotį – rūpintis būsimų lakūnų mokymu. Reikėjo tvarkyti finansinius, lakūnų gerovės, techninės ir materialinės bazės klausimus, o kur dar ryšių mezgimas su užsienio valstybėmis, nes būtent jų patirtis turėjo labai padėti. Susidurta su nemenkais iššūkiais. Vienu metu reikėjo kariauti fronte ir rengti karo lakūnus.

Mokyklai egzistuoti reikėjo patalpų, technikos ir personalo. Pirmosios mokyklos patalpos buvo K. Fugalevičiaus tėvų namuose Žaliakalnyje, nuo 1919 metų vasaros – Linksmadvaryje, kur pamokos vykdavo gyvenamosiose patalpose, dirbtuvėse ar lauke, tų pačių metų rudenį – Linksmadvario dvaro patalpose. Aviacijos mokyklos tikslas buvo rengti visus reikalingus aviacijos specialistus – žvalgus, pilotus ir mechanikus. Pirmaisiais metais ypatingas dėmesys sutelktas į pilotus ir žvalgus, kurių reikėjo fronte. Pirmoji mokymams skirta technika Kauno aerodromą pasiekė 1919 metų vasarį. Kai atvyko pirmieji Vokietijoje pirkti LVG C.VI ir iš vokiečių dalinio „Flieger Abteilung Nr. 4252“ neoficialiai įsigyti mokomieji lėktuvai. Pastarieji nelabai atitiko skraidymo saugumo savybių, tad, pavyzdžiui, turėti „Rumpler C. I“ lėktuvai buvo gana greitai sudaužyti mokinių. Sudaužytus lėktuvus būdavo bandoma remontuoti aviacijos dirbtuvėse, tie, kuriuos pavykdavo sutvarkyti, perdaryti, vėl kildavo į orą.

Nors priėmimas į mokyklą ir buvo reglamentuotas, vyko chaotiškai. Tuo metu stojantysis turėjo būti baigęs bent šešias klases ir puikios sveikatos, nors retas kuris turėjo mokslų baigimą įrodančius dokumentus, būta ir visai nemokančių rašyti. Dėl mokyklos vadovų kaitos nebuvo pastovumo lakūnų rengime, o kur dar dėstytojų, mokomosios medžiagos trūkumas. Mokomoji medžiaga – paskaitų konspektai, tik vėliau buvo pradėti versti. »



2

3



4



5. Lėktuvo „Albatros C.III“ avarija, 1926 m.

6. Lietuvos karo aviacijos mokyklos 1-oji mokinių laida prie lėktuvo LVG C-VI, 1919 m.

7. Lietuvos karo aviacijos lakūnai žvalgai Kauno aerodrome, XX a. 3-iasis dešimt.



5

6



7



užsienio vadovėliai, o ir šis darbas užtruko. Nepriklausomybės kovų kontekste besikuriančiai Karo aviacijos mokyklai teko vienu metu gana skubiai rengti lakūnus, o patiems dėstytojams skraidyti į frontą atlikti karinių užduočių. Mokinių patirtis dažnu atveju buvo įgyjama skraidant fronte. Teorijos, praktinių paskaitų trūkumas ir, žinoma, noras kuo greičiau parengti lakūnus neretai sukeldavo avarių ar nelaimingų atsitikimų.

Vienokios ar kitokios avarijos, galima sakyti, buvo kasdienybė. Apskritai 1919–1940 metais dėl vienokių ar kitokių priežasčių žuvo 37 karo lakūnai. Vienu atveju nepavykę nusileidimai, kitu ir paties lėktuvo gedimai. Nepaisant visų sunkumų, 1919 metų gruodį Karo aviacijos mokykla išleido pirmąją laidą. Tarp baigusiujų sąrašė galime išvysti gerai pažįstamas pavardes: A. Gustaitis, J. Kumpis, J. Dobkevičius, L. Peseckas ir t. t. Nors ir sudėtingomis sąlygomis, beveik per 10 mėnesių pavyko išugdyti puikius karo lakūnus, kurie vėliau vedė karo aviaciją modernėjimo kryptimi. Tiesa, baigė ne visi pradėję, iš 48 – tik 37 kursantai. Baigusieji kursus prisidėjo prie administracijos tobulinimo, mokymo metodų gerinimo ar net konstruodami lėktuvus. Ši laida Karo aviacijos mokyklai buvo pirma ir paskutinė.

1920 metais prasidėjo permainų metas. Visų pirma, Karo aviacija pervadinta į Oro laivyną, parengtos Lietuvos aviacijos nuostatos – vizija, kaip turėtų atrodyti Karo aviacija bei ugdymo procesas. Padėti pirmieji svarūs žingsniai tobulėjimo ir savarankiškumo link. Suformuota mokomoji eskadrilė. Dar po metų atsirado ir specialūs karininkų kursai lakūnams ir žvalgams. 1920–1921 metai – tai aviacijos formavimosi metai. Vadovavimą perėmė Nepriklausomybės kovose dalyvavę karininkai. Pasipildo techninė bazė, mokomajai eskadrilei perduoti „Albatros“ lėktuvai. Stojimo kriterijai pasikeitė, ne tik sveltata, metalai, nepriekaištinga reputacija buvo pagrindinis rodiklis stojant, bet buvo atliekami ir bandomieji skrydžiai. Taip buvo tikrinama ištvėrmė,

8. Atliekami aukštojo pilotažo pratimai su ANBO II lėktuvu, 1936 m.

9. Lietuvos karo aviacijos lakūnai ir kiti kariškiai bei damos Karo aviacijos Karininkų ramovėje Aukštojoje Fredoje, 1925 m.



8

9



orientacija, sprendimų priėmimas kritinėse situacijose. Ilgainiui susiformavo atrankos sistema – tai bandomasis skrydis ir atrankos kriterijai. Pastarieji nežymiai kito, amžius ir stojančiųjų išsilavinimas buvo kintamasis faktorius. Šioje dalyje buvo vis dar nemažai trūkumų, gal dėl nedidelio skaičiaus stojančiųjų, gal dėl tiesiog atsinaus požiūrio dažnu atveju nebuvo paisoma numatytų kriterijų. Galbūt dėl to nemaža dalis mokinių buvo pašalinami dėl drausmės, sveikatos ar gabumų stokos mokytis. Kalbant apie drausmę, įvairiuose šaltiniuose galima rasti ir visai nuotaikingų nuobaudų ar draudimų, kurie buvo rašomi į nuobaudų ir į įsakymų knygas. Pavyzdžiui, mokiniams ir specialistams uždrausta eiti į virtuvę trukdyti virėjams, nešaudyti į kaimynų vazonus, mokantis šaudyti. Iki 1936 metų nusistovėjo gana aiški praktika, kaip buvo rengiami lakūnai. 1922–1936 metais buvo keli būdai, kaip buvo mokomi lakūnai: pirmasis būdas, kai atrinkti karininkai tiek praktiškai, tiek teoriją atlikdavo Mokomojoje eskadrilėje prie Aukštųjų karininkų kursų, antrasis būdas – karininkai stodavo į Aukštuosius karininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto kursus, aviacijos skyrių, čia mokydavosi teorijos, o praktiškai atlikdavo mokomojoje eskadrilėje. Įsivyravo pastovumas, susiformavo nuolatinė instruktorių grupė. Pradedama dėstyti daugiau aviacinių disciplinų (topografija, aeronavigacija, aviacijos technikos ir t. t.). 1932 metais atkūrus Karo aviacijos mokyklą mokslai trukdavo dvejus metus, nuo 1937-ųjų praplėstas rengimas, mokslai pailginti iki trejų metų. Techninė bazė pasipildė lietuvio A. Gustaičio kurtais mokomaisiais lėktuvais. Sudarytos sąlygos įgyti išsilavinimą ar stažuotis užsienyje. Stojimo kriterijus papildė naujas punktas – būsimas lakūnas turi būti nevedęs. Gal dėl to lakūnai buvo tokie populiariūs tarp merginų!? Juokai juokais, bet buvo užfiksuoti dar keli faktai, kad besimokantieji vengdavo sudėtingesnių pratimų ir treniruotis žiemą. Galbūt avarių baimė, nes vis dėlto sąlygos žiemą daug sudėtingesnės, žinių trūkumas ar psichologiniai dalykai nulėmė skraidymo mažėjimą žiemą ir sudėtingesnių viražų vengimą. Nors mokymas vis tobulėjo, mokyklą baigusiujų skaičius neišaugo. Buvo pradėta svarstyti, kodėl tokie skaičiai

nebaigusiujų ir gana nemažas avarių skaičius. Ieškoti priežasčių imta fizinėje ir psichologinėje būsenoje. Pradėta labai kruopščiai vertinti stojančiųjų sveikatą. Atsirado aviacijos medicinos laboratorija. Ilgainiui sveikatos patikra trukdavo savaitę ir daugiau. Tikrinamas regėjimas, spalvų, atstumų nustatymas, pusiausvyros organų patikra. Šiuo laikotarpiu mokykla jau buvo pajėgi parengti reikiamą skaičių lakūnų ir žvalgų.

XX amžiaus pradžioje sunkiomis sąlygomis kūrėsi visai nauja kariuomenės dalis – Karo aviacija, kuri reikalavo nemažai žmogiškųjų, finansinių resursų. Pirmoji Karo aviacijos karta davė stiprų pagrindą Karo aviacijos tobulėjimui. Nuolatinis, nors ir nelengvas progresas aviacijos moksle stiprino visą aviaciją kaip karinį vienetą. x

GRUODIS

Gruodžio 1 d. – 1919 m. Šiauliuose išleistas pirmasis šaulių laikraštis „Partizanas“.

Gruodžio 4 d. – 1919 m. dieną įkurtas Utenos šaulių skyrius-rinktinė.

Gruodžio 7 d. – 1925 m. Graužikuose gimė Vlado Putvinskio vaikaičiai, žymus LSS lšeivijoje veikėjas, vienas iš LSS lšeivijoje atkūrėjų prof. Vaidievtis Andrius Mantautas. Mirė 2017 metų liepos 7 dieną JAV.

Gruodžio 8 d. – 1901 m. Šilo Pavėžupio dvare gimė agronomas, Nepriklausomybės ir Klaipėdos sukilimo kovų dalyvis, ilgametis Kelmės šaulių būrio vadas, Vlado Putvinskio sūnus Vytautas Pūtvis. Sušaudytas 1942 metų lapkričio 5 dieną Kansko lageryje.

Gruodžio 9 d. – 1913 m. Kauno apskr., Veliuonos vlsč., Kalvių k., gimė Lietuvos laisvės armijos įkūrėjas, ideologas ir pirmasis vadas Kazimieras Veverskis-Senis. Žuvo enkavedistų ir strībų surengtoje pasaloje 1944 metų gruodžio 28 dieną prie tilto per Nevėžį ties Raudondvariu.

Gruodžio 13 d. – 1941 m. Vilniuje įkurta Lietuvos laisvės armija.

Gruodžio 15 d. – 1919 m. įkurtas Šiaulių šaulių skyrius-rinktinė. Pirmasis pirmininkas – Kipras Bielinis.

Gruodžio 16 d. – 1882 m. gimė mokslininkas ir visuomenės veikėjas, vienas iš Šaulių sąjungos įkūrėjų, LSS organizacinės komisijos narys, pirmosios LSS Centro valdybos narys prof. Tadas Ivanauskas. Mirė 1970 metų birželio 1 dieną Kaune.

Gruodžio 19 d. – 1920 m. įvyko pirmasis Šakių šaulių rinktinės suvažiavimas. Rinktinės pirmininku patvirtintas Juozas Orentas.

Gruodžio 19 d. – 1921 m. įvyko pirmasis Biržų šaulių rinktinės suvažiavimas, kurio metu į rinktinę buvo sujungti 7 aplinkiniai šaulių būriai. Rinktinės pirmininku patvirtintas Jonas Mulokas.

Gruodžio 20 d. – 1922 m. Santarvės valstybės pripažino Lietuvą *de jure*.

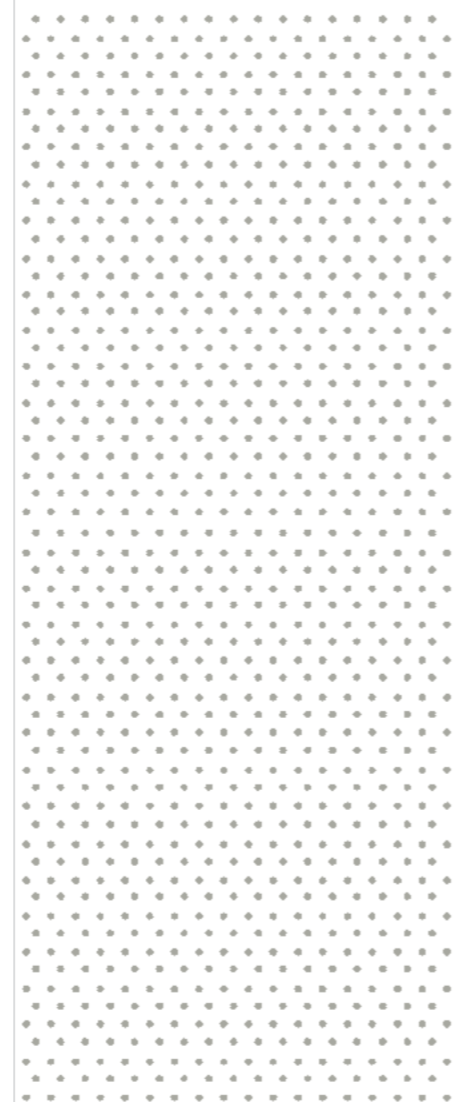
Gruodžio 23 d. – 1919 m. LSS Centro valdyba patvirtino LSS ženklą ir vėliavos projektus.

Gruodžio 24 d. – ŠV. KŪČIOS.

Gruodžio 25 d. – ŠV. KALĖDOS.

Gruodžio 31 d. – 1858 m. Paežeriuose gimė žymus nacionalinio judėjimo ir visuomenės veikėjas, rašytojas, vienas iš varpininkų ideologų, Lietuvos himno „Tautiška giesmė“ autorius dr. Vincas Kudirka. Mirė 1899 metų lapkričio 18 dieną Naumiestyje.

Gruodžio 31 d. – 1860 m. Šiaulių apskr., Pakruojo vlsč., Poškėčių k., gimė valstybės ir karinis veikėjas, vienas žymiausių Lietuvos kariuomenės karvedžių, Nepriklausomybės kovų dalyvis, Lietuvos kariuomenės vadas, LSS garbės narys gen. Silvestras Žukauskas. Mirė 1937 metų lapkričio 26 dieną Davalgonyse (dabar – Ramučiai, Kauno r.).



ISTORINIS DOKUMENTINIS FILMAS PULKININKUI JUOZUI VITKUI-KAZIMIERAIČIUI ATMINTI

VAIDINA: DAINIUS KAZLAUSKAS, GABLIJA SIURBYTĖ, ROBERTAS LENARTAVIČIUS, JUSTINAS KAZIMIERAS JARUSEVIČIUS, TAJUS BALSYS, DOBILAS SAKALAUSKAS, MYKOLAS LAPĖ, VAKARĖ SAKALAUSKAITĖ, MOTIE JUS LAPĖ
 SCENARIJAUS AUTORĖ IR REŽISIERĖ AGNĖ ŽALANŠKAITĖ PASTATYMINIŲ SCENŲ IR MONTAŽO REŽISIERIUS: ŠAULIUS PALIUKAS OPERATORIAI: MYKOLAS ALEKNA, DARIUS MELIUS
 MUZIKOS AUTORIUS IR GARSŲ REŽISIERIUS: ANDRIUS LAUCEVIČIUS GARSŲ TAKELIO ELEMENTAI: UPRIGHT MUSIC FILMO ANONSO AUTORIUS: TOMAS SVYDERSKIS MAKING-OF AUTORIUS: VALDAS VIESNAUSKAS DIZAINERIS: ANDRIUS ABLAUSKAS
 FOTOGRAFAI: AUGUSTAS DIDŽBALVIS, MANTAS BARTASEVIČIUS KOSTRUMŲ DAILININKĖ: LIEPA PIVORAITĖ LOKACIJŲ DAILININKĖ: ALEKSANDRA KORYAKINA (UKRAINA) ERIMO DAILININKĖS: BARBARA ŠUŠKEVIČ, KRISTINA DOBROVILSKIENE, JUSTINA KRASAUSKAITĖ
 PASNEKŲVAI: DR. ARVIDAS ANUSIAUSKAS, KUN. GINTARAS VITKUS S.J., ERNESTAS KUČKAILIS PRODUISERE: AGNĖ ŽALANŠKAITĖ VYKANTIEJI PRODUISERIAI: VAIDOTAS VAIČKUS, KAROLIS DAGDŲNAS VYRIAUSIŠIIS REKONSTRUKTORIUS: RAMŪNAS SKIVIRECKAS
 KOMUNIKACIJŲ VADOVAS: MANTVIDAS ŽALĖNAS REKLAMOS AGENTŪRA: UAB CINEMA ADS GAMYBOS ĮMONĖ: VSI VERTI MEDIA
 MECENATAI: PULKININKO JUOZO VITKAUS-KAZIMIERAIČIO ATMINTIMO DRAUGIJA, LIETUVOS KARIUOMENĖ, LIETUVOS NACIONALINIS RADIJAS IR TELEVIZIJĄ, VYDŪNO JAUNIMO FONDAS (ANTANO DUNDZILOS PALIKIMAS)

KINO TEATRUOSE NUO RUGSĖJO 29 D.



TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS



+
**Užsiprenumeruok
„TRIMITĄ“ ir
paragink kitą!**

Žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

Žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūkių. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose ir internetu:

www.zurnaluprenumerata.lt
www.prenumeruok.lt

Prenumeratos kaina:

12 mėn. – 20 eurų
6 mėn. – 10 eurų
3 mėn. – 5 eurai